

Bijsluiter: informatie voor de patiënt

Hyrimoz 40 mg oplossing voor injectie in voorgevulde spuit adalimumab

▼ Dit geneesmiddel is onderworpen aan aanvullende monitoring. Daardoor kan snel nieuwe veiligheidsinformatie worden vastgesteld. U kunt hieraan bijdragen door melding te maken van alle bijwerkingen die u eventueel zou ervaren. Aan het einde van rubriek 4 leest u hoe u dat kunt doen.

Lees goed de hele bijsluiter voordat u dit geneesmiddel gaat gebruiken, want er staat belangrijke informatie in voor u.

- Bewaar deze bijsluiter. Misschien heeft u hem later weer nodig.
- Uw arts zal u ook een Hyrimoz patiëntenkaart geven, deze bevat belangrijke veiligheidsinformatie waar u zich bewust van moet zijn voordat u Hyrimoz gaat gebruiken en tijdens de therapie met Hyrimoz. Houd deze patiëntenkaart bij u tijdens de therapie en tot 4 maanden nadat u (of uw kind) de laatste Hyrimoz-injectie heeft gehad.
- Heeft u nog vragen? Neem dan contact op met uw arts of apotheker.
- Geef dit geneesmiddel niet door aan anderen, want het is alleen aan u voorgeschreven. Het kan schadelijk zijn voor anderen, ook al hebben zij dezelfde klachten als u.
- Krijgt u last van een van de bijwerkingen die in rubriek 4 staan? Of krijgt u een bijwerking die niet in deze bijsluiter staat? Neem dan contact op met uw arts of apotheker. Dit geldt ook voor mogelijke bijwerkingen die niet in deze bijsluiter staan.

Inhoud van deze bijsluiter

1. Wat is Hyrimoz en waarvoor wordt dit middel gebruikt?
2. Wanneer mag u dit middel niet gebruiken of moet u er extra voorzichtig mee zijn?
3. Hoe gebruikt u dit middel?
4. Mogelijke bijwerkingen
5. Hoe bewaart u dit middel?
6. Inhoud van de verpakking en overige informatie
7. Instructies voor gebruik

1. Wat is Hyrimoz en waarvoor wordt dit middel gebruikt?

Hyrimoz bevat de werkzame stof adalimumab, een geneesmiddel dat inwerkt op het immuunsysteem (afweersysteem) van uw lichaam.

Hyrimoz is bedoeld voor het behandelen van de onderstaand genoemde ontstekingsziekten:

- Reumatoïde artritis
- Polyarticulaire juveniele idiopathische artritis
- Enthesitis-gerelateerde artritis
- Spondylitis ankylopoetica
- Axiale spondylartritis zonder röntgenologisch bewijs van spondylitis ankylopoetica
- Artritis psoriatica
- Psoriasis
- Hidradenitis suppurativa
- Ziekte van Crohn
- Colitis ulcerosa
- Niet-infectieuze uveïtis

De werkzame stof in Hyrimoz, adalimumab, is een humaan monoklonaal antilichaam. Monoklonale antilichamen zijn eiwitten die zich binden aan een specifiek doeleiwit.

Het doeleiwit van adalimumab is een eiwit genaamd tumor necrose factor (TNF- α), dat een rol speelt bij het immuunsysteem (afweersysteem) en dat in verhoogde mate aanwezig is bij de bovenstaand genoemde ontstekingsziekten. Door te binden aan TNF- α , blokkeert Hyrimoz de werking ervan en zorgt voor een afname van het ontstekingsproces in genoemde ziekten.

Reumatoïde artritis

Reumatoïde artritis is een ontstekingsziekte van de gewrichten.

Hyrimoz wordt gebruikt voor het behandelen van reumatoïde artritis bij volwassenen. Wanneer u matig tot ernstige reumatoïde artritis heeft, zult u waarschijnlijk eerst andere antireumatische geneesmiddelen hebben ontvangen, zoals bijvoorbeeld methotrexaat. Als deze geneesmiddelen niet voldoende werken, krijgt u Hyrimoz om uw reumatoïde artritis te behandelen.

Hyrimoz kan ook worden voorgeschreven voor de behandeling van ernstige, actieve en progressieve reumatoïde artritis zonder voorgaande methotrexaatbehandeling.

Hyrimoz kan de door ziekte veroorzaakte schade aan het kraakbeen en bot van de gewrichten vertragen en het lichamenlijk functioneren verbeteren.

Hyrimoz wordt over het algemeen samen met methotrexaat gebruikt. Als uw arts besluit dat methotrexaat niet passend is, kan Hyrimoz alleen voorgeschreven worden.

Polyarticulaire juveniele idiopathische artritis en enthesitis-gerelateerde artritis

Polyarticulaire juveniele idiopathische artritis en enthesitis-gerelateerde artritis zijn ontstekingsziekten van de gewrichten die zich meestal openbaren in de kindertijd.

Hyrimoz wordt gebruikt voor het behandelen van polyarticulaire juveniele idiopathische artritis bij kinderen en jongeren in de leeftijd van 2 tot en met 17 jaar en enthesitis-gerelateerde artritis bij kinderen en jongeren in de leeftijd van 6 tot en met 17 jaar. Patiënten kunnen eerst andere antireumatische geneesmiddelen krijgen, zoals methotrexaat. Als deze geneesmiddelen niet voldoende werken, krijgen patiënten Hyrimoz om de polyarticulaire juveniele idiopathische artritis of enthesitis-gerelateerde artritis te behandelen.

Spondylitis ankylopoetica en axiale spondylartritis zonder röntgenologisch bewijs van spondylitis ankylopoetica

Spondylitis ankylopoetica en axiale spondylartritis zonder röntgenologisch bewijs van spondylitis ankylopoetica zijn ontstekingsziekten van de wervelkolom.

Hyrimoz wordt gebruikt voor het behandelen van deze aandoeningen bij volwassenen. Als u spondylitis ankylopoetica of axiale spondylartritis zonder röntgenologisch bewijs van spondylitis ankylopoetica heeft, zult u eerst met andere geneesmiddelen zijn behandeld. Als deze geneesmiddelen niet voldoende werken, krijgt u Hyrimoz om de verschijnselen en symptomen van uw ziekte te verminderen.

Plaque psoriasis bij volwassenen en kinderen

Plaque psoriasis is een ontstekingsziekte van de huid die rode, schilferige, korstige plekken op de huid veroorzaakt, die bedekt zijn met zilverachtige schubben. Plaque psoriasis kan ook een effect hebben op de nagels, waardoor deze afbrokkelen, dik worden en van het nagelbed loskomen, wat pijnlijk kan zijn. Psoriasis wordt verondersteld te worden veroorzaakt door een probleem met het immuunsysteem wat leidt tot een verhoogde productie van huidcellen.

Hyrimoz wordt gebruikt voor het behandelen van matige tot ernstige psoriasis bij volwassenen. Hyrimoz wordt ook gebruikt om ernstige plaque psoriasis te behandelen bij kinderen en jongeren in de

leeftijd van 4 tot en met 17 jaar bij wie geneesmiddelen aangebracht op de huid en behandeling met ultraviolet licht niet goed werkten of die hier niet voor in aanmerking kwamen.

Artritis psoriatica

Artritis psoriatica is een ontstekingsziekte van de gewrichten geassocieerd met psoriasis.

Hyrimoz wordt gebruikt voor het behandelen van artritis psoriatica bij volwassenen. Hyrimoz kan de door de aandoening veroorzaakte schade aan kraakbeen en botten van de gewrichten vertragen en het lichamenlijk functioneren verbeteren.

Hidradenitis suppurativa bij volwassenen en jongeren

Hidradenitis suppurativa (ook wel acne inversa genoemd) is een chronische, vaak pijnlijke huidaandoening met ontstekingen. De symptomen kunnen bestaan uit pijnlijke zwellingen (abcessen) waar pus uit kan komen.

Er zijn bepaalde gebieden van de huid die het vaakst aangetast worden, zoals onder de borsten, de oksels, de binnenkant van de dij, de liezen en de billen. Op de aangedane gebieden kunnen littekens ontstaan.

Hyrimoz wordt gebruikt om hidradenitis suppurativa te behandelen bij volwassenen en jongeren vanaf 12 jaar. Hyrimoz kan het aantal zwellingen (abcessen) verminderen en ook de pijn die vaak met de aandoening gepaard gaat. Het is mogelijk dat u eerst andere geneesmiddelen krijgt. Als deze geneesmiddelen niet voldoende werken, krijgt u Hyrimoz.

De ziekte van Crohn bij volwassenen en kinderen

De ziekte van Crohn is een ontstekingsziekte van de darmen.

Hyrimoz wordt gebruikt voor het behandelen van de ziekte van Crohn bij volwassenen en bij kinderen van 6 tot en met 17 jaar. Als u de ziekte van Crohn heeft, krijgt u eerst andere geneesmiddelen. Als u niet goed genoeg reageert op die geneesmiddelen, krijgt u Hyrimoz om de klachten en symptomen van uw ziekte van Crohn te verminderen.

Colitis ulcerosa

Colitis ulcerosa is een ontstekingsziekte van de darm.

Hyrimoz wordt gebruikt voor het behandelen van colitis ulcerosa bij volwassenen. Als u colitis ulcerosa heeft, krijgt u eerst andere geneesmiddelen. Als deze geneesmiddelen niet voldoende werken, krijgt u Hyrimoz om de symptomen van uw ziekte te verminderen.

Niet-infectieuze uveïtis bij volwassenen en kinderen

Niet-infectieuze uveïtis is een ontstekingsziekte die effect heeft op bepaalde delen van het oog. Deze ontsteking leidt tot een afname van het gezichtsvermogen en/of de aanwezigheid van vlekjes in het oog (zwarte puntjes of slierten die bewegen in het gezichtsveld, ook wel ‘mouches volantes’ genoemd). Hyrimoz werkt om deze ontsteking te verminderen.

Hyrimoz wordt gebruikt voor het behandelen van

- Volwassenen met niet-infectieuze uveïtis die een ontsteking hebben die de achterkant van het oog treft.
- Kinderen vanaf 2 jaar met chronische niet-infectieuze uveïtis die een ontsteking hebben die de voorkant van het oog treft.

2. Wanneer mag u dit middel niet gebruiken of moet u er extra voorzichtig mee zijn?

Wanneer mag u dit middel niet gebruiken?

- U bent allergisch voor een van de stoffen in dit geneesmiddel. Deze stoffen kunt u vinden in rubriek 6.
- U heeft een ernstige infectie, zoals actieve tuberculose, sepsis (bloedvergiftiging) of andere opportunistische infectie (niet-gebruikelijke infectie door een verzwakt immuunsysteem). Het is belangrijk dat u uw arts symptomen van een infectie vertelt, zoals koorts, wondjes, moeheid, gebitsproblemen (zie ook “Wanneer moet u extra voorzichtig zijn met dit middel?”).
- U lijdt aan matig tot ernstig hartfalen. Het is belangrijk dat u uw arts op de hoogte brengt als u een ernstige hartaandoening heeft of heeft gehad (zie ook “Wanneer moet u extra voorzichtig zijn met dit middel?”).

Wanneer moet u extra voorzichtig zijn met dit middel?

Neem contact op met uw arts of apotheker, voordat u dit middel gebruikt.

Allergische reactie

- Als u allergische reacties met symptomen als benauwdheid, piepende ademhaling, duizeligheid, zwelling of uitslag krijgt, injecteer dan geen Hyrimoz meer, maar neem direct contact op met uw arts aangezien, in zeldzame gevallen, deze reacties levensbedreigend kunnen zijn.

Infectie

- Als u een infectie heeft, zoals een langdurige of lokale infectie (bijvoorbeeld een open been), neem dan altijd contact op met uw arts voor u start met het gebruik van Hyrimoz. Neem bij twijfel contact op met uw arts.
- Door het gebruik van Hyrimoz kunt u makkelijker infecties oplopen. Dit risico kan groter zijn wanneer uw longfunctie verminderd is. Deze infecties kunnen ernstig zijn. Voorbeelden van dergelijke infecties zijn tuberculose, infecties veroorzaakt door virussen, schimmels, parasieten, bacteriën of andere infectieuze organismen, en sepsis (bloedvergiftiging).
- In zeldzame gevallen kunnen deze infecties leiden tot de dood. Het is daarom belangrijk om uw arts symptomen als koorts, wondjes, moeheid en gebitsproblemen door te geven. Mogelijk zal uw arts tijdelijke stopzetting van de behandeling met Hyrimoz aanbevelen.

Tuberculose

- Aangezien er gevallen van tuberculose zijn gemeld bij behandeling met adalimumab, zal uw arts u onderzoeken op symptomen van tuberculose voordat u wordt behandeld met Hyrimoz. Dit zal een grondige medische evaluatie omvatten, waarbij uw medische geschiedenis zal worden doorgenomen en gepaste screening tests zullen worden uitgevoerd (bijvoorbeeld een röntgenfoto van uw thorax (borst) zal worden gemaakt en een tuberculinetest zal worden uitgevoerd). De wijze waarop deze tests zijn uitgevoerd en resultaten moeten op uw Hyrimoz patiëntenkaart worden aangegeven. Het is heel belangrijk dat u uw arts vertelt of u ooit tuberculose heeft gehad, of wanneer u in nauw contact bent gekomen met iemand die tuberculose had. Het kan zijn dat tuberculose zich ontwikkelt tijdens de behandeling met Hyrimoz, zelfs wanneer u preventief bent behandeld tegen tuberculose. Wanneer u tijdens of na deze therapie symptomen ontwikkelt van tuberculose (hoesten dat maar niet overgaat, gewichtsverlies, lusteloosheid, lichte koorts), of een andere infectie zich openbaart, waarschuw dan meteen uw arts.

Reis-/terugkerende infectie

- Informeer uw arts als u in gebieden heeft gewoond of gereisd waar schimmelinfecties zoals histoplasmose, coccidioïdomycose of blastomycose vaak voorkomen.
- Informeer uw arts als u infecties heeft gehad die steeds terugkomen, of andere aandoeningen die het risico op infecties zouden kunnen verhogen.

Hepatitis-B-virus

- Informeer uw arts als u drager bent van het hepatitis B-virus (HBV), als u een actieve HBV-infectie heeft of als u denkt dat u risico loopt op HBV. Uw arts dient u op HBV te testen. Adalimumab kan reactivering van de HBV-infectie veroorzaken bij mensen die drager zijn van dit virus. In sommige zeldzame gevallen, vooral als u andere geneesmiddelen gebruikt die het immuunsysteem onderdrukken, kan reactivering van de HBV-infectie levensbedreigend zijn.

Ouder dan 65 jaar

- Als u ouder dan 65 jaar bent, kunt u vatbaarder zijn voor infecties terwijl u Hyrimoz gebruikt. U en uw arts moeten extra letten op verschijnselen van een infectie terwijl u met Hyrimoz behandeld wordt. Het is belangrijk om uw arts in te lichten als u verschijnselen van een infectie krijgt zoals koorts, wondjes, moeheid of gebitsproblemen.

Chirurgische of tandheelkundige verrichtingen

- Als u chirurgische of tandheelkundige ingrepen moet ondergaan, geef dan bij uw arts aan dat u Hyrimoz gebruikt. Mogelijk zal uw arts tijdelijke stopzetting van de behandeling met Hyrimoz aanbevelen.

Demyeliniserende aandoening

- Als u een demyeliniserende aandoening (een aandoening die de isolerende laag rond de zenuwen aantast, zoals multipale sclerose) heeft of ontwikkelt, zal uw arts beslissen of u Hyrimoz kunt gebruiken of kunt blijven gebruiken. Neem onmiddellijk contact op met uw arts als u symptomen krijgt zoals veranderingen in gezichtsvermogen, zwakte in armen of benen of gevoelloosheid of tinteling in een deel van het lichaam.

Vaccin

- Bepaalde vaccins bevatten levende maar verzwakte vormen van ziekteverwekkende bacteriën of virussen, en deze mogen niet gegeven worden tijdens de Hyrimoz-therapie omdat ze een infectie kunnen veroorzaken. Vraag uw arts om advies, voordat u een vaccinatie krijgt. Het wordt aanbevolen dat kinderen indien mogelijk alle vaccinaties krijgen die ze volgens de geldende richtlijnen met betrekking tot vaccinaties zouden moeten krijgen, voordat gestart wordt met de Hyrimoz-behandeling. Wanneer u met Hyrimoz werd behandeld tijdens uw zwangerschap, kan uw kind tot ongeveer vijf maanden na de laatste dosis die u tijdens uw zwangerschap toegediend heeft gekregen een verhoogd risico hebben om een dergelijke infectie te krijgen. Het is belangrijk dat u de artsen van uw kind en ander medisch personeel op de hoogte stelt wanneer u tijdens uw zwangerschap Hyrimoz heeft gebruikt, zodat zij kunnen beslissen wanneer uw kind een vaccin zou moeten krijgen.

Hartfalen

- Het is belangrijk dat u uw arts op de hoogte stelt als u een ernstige hartaandoening heeft of heeft gehad. Als u lijdt aan licht hartfalen en u wordt behandeld met Hyrimoz dan moet het verloop van uw hartfalen goed gecontroleerd worden door uw arts. Als er nieuwe symptomen van hartfalen ontstaan of als bestaande symptomen verergeren (zoals kortademigheid of gezwollen voeten) moet u onmiddellijk contact opnemen met uw arts.

Koorts, blauwe plekken, bloeding of bleek zien

- Bij sommige patiënten kan het gebeuren dat het lichaam onvoldoende bloedcellen aanmaakt die het lichaam helpen om infecties te bestrijden of helpen om een bloeding snel tot staan te brengen. Als u merkt dat u koorts heeft die niet overgaat, of snel blauwe plekken krijgt of zeer gemakkelijk bloedt en erg bleek ziet, neem dan onmiddellijk contact op met uw arts. Uw arts kan besluiten de therapie te stoppen.

Kanker

- Er is een aantal zeldzame gevallen geweest van bepaalde soorten kanker bij kinderen en volwassenen die adalimumab of andere TNF- α -blokkers gebruikten. Mensen met een ernstige vorm van reumatoïde artritis die de ziekte al langere tijd hebben zouden een hoger dan gemiddeld risico kunnen lopen om een lymfoom en leukemie (kankers van bloedcellen en beenmerg) te krijgen. Als u Hyrimoz gebruikt, kan het risico op het krijgen van een lymfoom, leukemie of een andere vorm van kanker toenemen. In zeldzame gevallen is een ernstig type lymfoom opgetreden bij patiënten die adalimumab gebruikten. Sommige van deze patiënten werden ook behandeld met de geneesmiddelen azathioprine of 6-mercaptopurine. Informeer uw arts wanneer u azathioprine of 6-mercaptopurine met Hyrimoz gebruikt.
- Gevallen van niet-melanoom huidkanker kunnen voorkomen bij patiënten die adalimumab gebruiken. Als nieuwe huidafwijkingen verschijnen tijdens of na de behandeling of als bestaande plekken of beschadigde delen van de huid van uiterlijk veranderen, vertel dit dan aan uw arts.
- Er zijn gevallen van kanker, anders dan lymfoom, geweest bij patiënten met een specifiek soort longziekte, Chronic Obstructive Pulmonary Disease (COPD) die behandeld worden met een andere TNF- α -blokker. Als u lijdt aan COPD, of als u veel rookt, dan moet u met uw arts bespreken of behandeling met een TNF- α -blokker voor u geschikt is.

Auto-immuunziekten

- In zeldzame gevallen kan Hyrimoz-behandeling leiden tot een lupus-achtig syndroom. Neem contact op met uw arts als zich symptomen voordoen zoals aanhoudende onverklaarbare huiduitslag, koorts, gewrichtspijn of vermoeidheid.

Kinderen en jongeren tot 18 jaar

- Geef geen Hyrimoz aan kinderen onder de 2 jaar met polyarticulaire juveniele idiopathische artritis.
- Geef Hyrimoz niet aan kinderen onder de 4 jaar met juveniele plaque psoriasis of juveniele ulceratieve colitis.
- Geef Hyrimoz niet aan kinderen onder de 6 jaar met juveniele ziekte van Crohn.
- Gebruik niet de voorgevulde spuit van 40 mg als andere doses dan 40 mg worden aanbevolen.

Gebruikt u nog andere geneesmiddelen?

Gebruikt u naast Hyrimoz nog andere geneesmiddelen of heeft u dat kort geleden gedaan of bestaat de

mogelijkheid dat u binnenkort andere geneesmiddelen gaat gebruiken? Vertel dat dan aan uw arts of apotheker.

Hyrimoz kan in combinatie met methotrexaat of bepaalde antireumatische middelen (zoals sulfasalazine, hydroxychloroquine, leflunomide en injecteerbare goudpreparaten) gebruikt worden, of in combinatie met corticosteroiden of pijnstillers, inclusief niet-steroidale ontstekingsremmers (NSAID's).

Gebruik Hyrimoz niet samen met geneesmiddelen die de werkzame stoffen anakinra of abatacept bevatten in verband met een verhoogd risico op ernstige infectie. De combinatie van adalimumab en andere TNF-antagonisten en anakinra of abatacept wordt niet aanbevolen vanwege het mogelijk verhoogde risico op infecties, waaronder ernstige infecties en andere mogelijke farmacologische interacties. Neem bij vragen contact op met uw arts.

Zwangerschap en borstvoeding

- U dient het gebruik van een goed voorbehoedsmiddel te overwegen om zwangerschap te voorkomen en het gebruik ervan voort te zetten tot minimaal 5 maanden na de laatste Hyrimoz-behandeling.
- Bent u zwanger, denkt u zwanger te zijn of wilt u zwanger worden? Neem dan contact op met uw arts voordat u dit geneesmiddel gebruikt.
- Hyrimoz mag alleen tijdens de zwangerschap worden gebruikt als dat noodzakelijk is.
- Volgens een studie bij zwangere vrouwen was er geen hoger risico op geboortefwijkingen bij moeders die tijdens de zwangerschap adalimumab hadden gebruikt in vergelijking met moeders met dezelfde ziekte die geen adalimumab hadden gebruikt.
- Hyrimoz kan tijdens borstvoeding worden gebruikt.
- Wanneer u tijdens uw zwangerschap Hyrimoz gebruikt, kan uw kind een verhoogd risico hebben om een infectie te krijgen.
- Het is belangrijk dat u de artsen van uw kind en ander medisch personeel op de hoogte stelt van uw gebruik van Hyrimoz tijdens uw zwangerschap voordat uw baby een vaccin krijgt toegediend. Voor meer informatie over vaccinaties, zie de rubriek "Wanneer moet u extra voorzichtig zijn met dit middel?".

Rijvaardigheid en het gebruik van machines

Hyrimoz kan een gering effect hebben op uw rijvaardigheid en uw vermogen om te fietsen of machines te bedienen. Het gevoel dat de kamer draait (vertigo) en stoornissen met het gezichtsvermogen kunnen optreden na gebruik van Hyrimoz.

Hyrimoz bevat natrium

Dit geneesmiddel bevat minder dan 1 mmol natrium (23 mg) per dosis van 0,8 ml, dat wil zeggen is in wezen 'natriumvrij'.

3. Hoe gebruikt u dit middel?

Gebruik dit geneesmiddel altijd precies zoals uw arts of apotheker u dat heeft verteld. Twijfelt u over het juiste gebruik? Neem dan contact op met uw arts of apotheker.

Hyrimoz is verkrijgbaar als 40 mg oplossing in een voorgevulde pen en als 20 mg en 40 mg oplossing in een voorgevulde spuit waarmee patiënten zich een volledige dosis van 20 mg of 40 mg kunnen toedienen.

Reumatoïde artritis, psoriatische artritis, ankyloserende spondylitis of axiale spondyloartritis zonder radiografisch bewijs van ankyloserende spondylitis		
Leeftijd en lichaamsgewicht	Hoe veel en hoe vaak toedienen?	Opmerkingen
Volwassenen	40 mg eenmaal per twee weken als een enkele dosis	<p>Bij reumatoïde artritis wordt de behandeling met methotrexaat voorgezet terwijl Hyrimoz wordt gebruikt. Als uw arts vaststelt dat methotrexaat ongeschikt is, kan Hyrimoz alleen worden toegediend.</p> <p>Als u reumatoïde artritis heeft en niet wordt behandeld met methotrexaat tijdens uw behandeling met Hyrimoz, kan uw arts besluiten om u 40 mg Hyrimoz per week of 80 mg Hyrimoz per twee weken te geven.</p>

Polyarticulaire juveniele idiopathische artritis		
Leeftijd en lichaamsgewicht	Hoe veel en hoe vaak toedienen?	Opmerkingen
Kinderen, jongeren en volwassenen vanaf 2 jaar die ten minste 30 kg wegen	40 mg eenmaal per twee weken	Niet van toepassing
Kinderen, jongeren en volwassenen vanaf 2 jaar die ten minste 10 kg, maar minder dan 30 kg wegen	20 mg eenmaal per twee weken	Niet van toepassing

Enthesitisgerelateerde artritis		
Leeftijd en lichaamsgewicht	Hoe veel en hoe vaak toedienen?	Opmerkingen
Kinderen, jongeren en volwassenen vanaf 6 jaar die ten minste 30 kg wegen	40 mg eenmaal per twee weken	Niet van toepassing
Kinderen en jongeren vanaf 6 jaar die ten minste 15 kg, maar minder dan 30 kg wegen	20 mg eenmaal per twee weken	Niet van toepassing

Psoriasis		
Leeftijd en lichaamsgewicht	Hoe veel en hoe vaak toedienen?	Opmerkingen
Volwassenen	Startdosis van 80 mg (als twee injecties van 40 mg op één dag), gevolgd door 40 mg eenmaal per twee weken vanaf een week na de startdosis.	Blijf net zo lang doorgaan met Hyrimoz injecteren als uw arts u heeft verteld. Als deze dosis niet voldoende werkt, kan uw arts de dosis verhogen tot 40 mg per week of 80 mg eenmaal per twee weken.

Juvenile plaque psoriasis		
Leeftijd en lichaamsgewicht	Hoe veel en hoe vaak toedienen?	Opmerkingen
Kinderen en jongeren vanaf 4 tot 17 jaar die ten minste 30 kg wegen	Startdosis van 40 mg, gevolgd door 40 mg een week later. Daarna is de gebruikelijke dosis 40 mg eenmaal per twee weken.	Niet van toepassing
Kinderen en jongeren vanaf 4 tot 17 jaar die ten minste 15 kg, maar minder dan 30 kg wegen	Startdosis van 20 mg, gevolgd door 20 mg een week later. Daarna is de gebruikelijke dosis 20 mg eenmaal per twee weken.	Niet van toepassing

Hidradenitis suppurativa		
Leeftijd en lichaamsgewicht	Hoe veel en hoe vaak toedienen?	Opmerkingen
Volwassenen	Startdosis van 160 mg (als vier injecties van 40 mg op één dag of twee injecties van 40 mg per dag op twee opeenvolgende dagen), gevolgd door 80 mg (als twee injecties van 40 mg op één dag) twee weken later. Na nog twee weken gaat u door met een dosis van 40 mg per week of 80 mg eenmaal per twee weken, volgens voorschrift van uw arts.	Het is aan te raden om de aangedane plaatsen dagelijks te wassen met een desinfecterende zeep.
Jongeren vanaf 12 tot 17 jaar die ten minste 30 kg wegen	Startdosis van 80 mg (als twee injecties van 40 mg op één dag), gevolgd door 40 mg eenmaal per twee weken vanaf de daaropvolgende week.	Als deze dosis niet voldoende werkt, kan de arts van uw kind de dosis verhogen naar 40 mg per week of 80 mg eenmaal per twee weken. Het is aan te raden om de aangedane plaatsen dagelijks te wassen met een desinfecterende zeep.

Ziekte van Crohn		
Leeftijd en lichaamsgewicht	Hoe veel en hoe vaak toedienen?	Opmerkingen
Volwassenen	<p>Startdosis van 80 mg (als twee injecties van 40 mg op één dag), gevolgd door 40 mg eenmaal per twee weken vanaf twee weken na de startdosis.</p> <p>Als een snellere respons nodig is, kan uw arts een startdosis voorschrijven van 160 mg (als vier injecties van 40 mg op één dag of twee injecties van 40 mg per dag op twee opeenvolgende dagen), gevolgd door 80 mg (als twee injecties van 40 mg op één dag) twee weken later.</p> <p>Daarna is de gebruikelijke dosis 40 mg eenmaal per twee weken.</p>	Als deze dosis niet voldoende werkt, kan uw arts de dosering verhogen naar 40 mg per week of 80 mg eenmaal per twee weken.

Juvenile ziekte van Crohn		
Leeftijd en lichaamsgewicht	Hoe veel en hoe vaak toedienen?	Opmerkingen
Kinderen en jongeren vanaf 6 tot 17 jaar die ten minste 40 kg wegen	<p>Startdosis van 80 mg (als twee injecties van 40 mg op één dag), gevolgd door 40 mg eenmaal per twee weken vanaf twee weken na de startdosis.</p> <p>Als een snellere respons nodig is, kan uw arts een startdosis voorschrijven van 160 mg (als vier injecties van 40 mg op één dag of twee injecties van 40 mg per dag op twee opeenvolgende dagen), gevolgd door 80 mg (als twee injecties van 40 mg op één dag) twee weken later.</p> <p>Daarna is de gebruikelijke dosis 40 mg eenmaal per twee weken.</p>	Als deze dosis niet voldoende werkt, kan de arts van uw kind de dosering verhogen naar 40 mg per week of 80 mg eenmaal per twee weken.
Kinderen en jongeren vanaf 6 tot 17 jaar minder dan 40 kg wegen	<p>Startdosis van 40 mg, gevolgd door 20 mg eenmaal per twee weken vanaf twee weken na de startdosis.</p> <p>Als een snellere respons nodig is, kan uw arts een startdosis voorschrijven van 80 mg (als twee injecties van 40 mg op één dag), gevolgd door 40 mg twee weken later.</p> <p>Daarna is de gebruikelijke dosis 20 mg eenmaal per twee weken.</p>	Als deze dosis niet voldoende werkt, kan de arts van uw kind de dosering verhogen naar 20 mg per week.

Colitis ulcerosa		
Leeftijd en lichaamsgewicht	Hoe veel en hoe vaak toedienen?	Opmerkingen
Volwassenen	<p>Startdosis van 160 mg (als vier injecties van 40 mg op één dag of twee injecties van 40 mg per dag op twee opeenvolgende dagen), gevolgd door 80 mg (als twee injecties van 40 mg op één dag) twee weken later.</p> <p>Daarna is de gebruikelijke dosis 40 mg eenmaal per twee weken.</p>	Als deze dosis niet voldoende werkt, kan de arts van uw kind de dosering verhogen naar 40 mg per week of 80 mg eenmaal per twee weken.

Niet-infectieuze uveïtis

Leeftijd en lichaamsgewicht	Hoe veel en hoe vaak toedienen?	Opmerkingen
Volwassenen	Startdosis van 80 mg (als twee injecties van 40 mg), gevolgd door 40 mg eenmaal per twee weken vanaf een week na de startdosis.	Bij niet-infectieuze uveïtis kunt u doorgaan met corticosteroïden of andere geneesmiddelen die het immuunsysteem beïnvloeden terwijl u Hyrimoz gebruikt. U kunt ook alleen Hyrimoz gebruiken. Blijf net zo lang doorgaan met Hyrimoz injecteren als uw arts u heeft verteld.
Kinderen en jongeren vanaf 2 jaar die ten minste 30 kg wegen	40 mg eenmaal per twee weken met methotrexaat	De arts van uw kind kan ook een eerste dosis voorschrijven van 80 mg die wordt toegediend een week vóór de start met de gebruikelijke dosis.
Kinderen en jongeren vanaf 2 jaar die minder dan 30 kg wegen	20 mg eenmaal per twee weken met methotrexaat	De arts van uw kind kan ook een eerste dosis voorschrijven van 40 mg die wordt toegediend een week vóór de start met de gebruikelijke dosis.

Hoe en waar dient u Hyrimoz toe?

Hyrimoz wordt toegediend via een injectie onder de huid (door subcutane injectie).

Volledige instructies voor het injecteren van Hyrimoz vindt u in rubriek 7, “**Instructies voor gebruik**”.

Heeft u te veel van dit middel gebruikt?

Wanneer u Hyrimoz per ongeluk vaker heeft geïnjecteerd dan zou moeten, neem dan meteen contact op met uw arts of apotheker en vertel hem of haar dat u te veel heeft gebruikt. Houd altijd de buitenverpakking van het geneesmiddel bij de hand, ook al is deze leeg.

Bent u vergeten dit middel te gebruiken?

Wanneer u uzelf bent vergeten te injecteren, zult u de eerstvolgende injectie Hyrimoz moeten nemen zodra u het zich weer herinnert. De volgende injectie zult u moeten nemen op de dag dat u volgens uw originele schema ook uw volgende injectie had moeten nemen.

Als u stopt met het gebruik van dit middel

De beslissing om te stoppen met het gebruik van Hyrimoz moet worden besproken met uw arts. Uw symptomen kunnen na het stoppen van de behandeling terugkeren.

Heeft u nog andere vragen over het gebruik van dit geneesmiddel? Neem dan contact op met uw arts of apotheker.

4. Mogelijke bijwerkingen

Zoals elk geneesmiddel kan ook dit geneesmiddel bijwerkingen hebben, al krijgt niet iedereen daarmee te maken. De meeste bijwerkingen zijn mild tot gematigd. Sommige bijwerkingen kunnen echter ernstig zijn en behandeling vereisen. Bijwerkingen kunnen nog 4 maanden of langer na de laatste Hyrimoz-injectie optreden.

Roep meteen medische hulp in als u een van de volgende tekenen van allergische reactie of hartfalen bemerkt:

- ernstige uitslag, netelroos of andere tekenen van een allergische reactie;
- opgezwollen gezicht, handen of voeten;
- ademhalingsproblemen en problemen bij het slikken;
- kortademigheid bij inspanning of na het gaan liggen, of het opzwellen van de voeten.

Informeer uw arts zo snel mogelijk wanneer u één van de volgende verschijnselen vertoont:

- tekenen en symptomen van infectie zoals koorts, zich ziek voelen, wondjes, gebitsproblemen, brandend gevoel bij urineren, verzwakt of moe voelen;
- symptomen van zenuwproblemen, zoals tintelingen;
- gevoelloosheid;
- dubbel zien;
- verzwakte armen of benen;
- tekenen van huidkanker, zoals een bult of open zweer die niet geneest;
- tekenen en symptomen die zouden kunnen wijzen op een afwijkend bloedbeeld zoals aanhoudende koorts, blauwe plekken, bloedingen en bleekheid.

De volgende bijwerkingen zijn bij gebruik van adalimumab waargenomen:

Zeer vaak (komen voor bij meer dan 1 op de 10 gebruikers)

- reacties op de injectieplaats (waaronder pijn, zwelling, roodheid of jeuk);
- infecties van de ademhalingswegen (waaronder verkoudheid, loopneus, ontsteking van de neusbijholten, longontsteking);
- hoofdpijn;
- buikpijn;
- misselijkheid en braken;
- huiduitslag;
- spierpijn.

Vaak (komen voor bij minder dan 1 op de 10 gebruikers)

- ernstige infecties (waaronder bloedvergiftiging en influenza);
- darminfecties (waaronder gastro-enteritis);
- huidinfecties (waaronder cellulitis en gordelroos);
- oorontstekingen;
- mondinfecties (waaronder gebitsinfecties en koortslip);
- genitale infecties;
- urineweginfectie;
- schimmelinfecties;
- gewrichtsinfecties;
- goedaardige gezwellen;
- huidkanker;
- allergische reacties (waaronder hooikoorts);
- uitdroging;
- stemmingswisselingen (waaronder depressie);
- angst;
- moeite hebben met slapen;
- gevoelsstoornissen zoals tintelingen, prikkelingen of verdoofdheid;

- migraine;
- symptomen van zenuwwortelcompressie (waaronder lage rugpijn en pijn in de benen);
- gezichtsstoornissen;
- oogontsteking;
- ontsteking van het ooglid en zwelling van het oog;
- draaiduizeligheid (vertigo);
- gevoel van snelle hartslag;
- hoge bloeddruk;
- blozen;
- bloeduitstorting (een ophoping van gestold bloed);
- hoesten;
- astma;
- kortademigheid;
- maagdarmbloeding;
- dyspepsie (spijsverteringsmoeilijkheden, opgeblazen gevoel, brandend maagzuur);
- oprispingen;
- siccasyndroom (waaronder droge ogen en droge mond);
- jeuk;
- jeukende huiduitslag;
- blauwe plekken;
- ontsteking van de huid (zoals eczeem);
- breken van vingernagels en teennagels;
- overmatig zweten;
- haaruitval;
- opnieuw voorkomen of verslechteren van psoriasis;
- spierspasmen;
- bloed in de urine;
- nierfunctiestoornissen;
- pijn op de borst;
- oedeem (ophoping van vocht in het lichaam waardoor het aangedane weefsel zwelt);
- koorts;
- vermindering van het aantal bloedplaatjes wat het risico op bloedingen of blauwe plekken vergroot;
- vertraagd herstel.

Soms (komen voor bij minder dan 1 op de 100 gebruikers)

- niet-gebruikelijke infecties (waaronder tuberculose en andere infecties) die voorkomen wanneer de weerstand tegen ziekte verlaagd is;
- infecties van het zenuwstelsel (waaronder virale meningitis);
- ooginfecties;
- bacteriële infecties;
- diverticulitis (ontsteking en infectie van de dikke darm);
- kanker, waaronder kanker van het lymfesysteem (lymfoom) en melanoom (type huidkanker);
- aandoeningen aan het afweersysteem die de longen, huid en lymfeklieren aan kunnen tasten (meestal uit zich dit als een aandoening die sarcoïdose wordt genoemd);
- vasculitis (ontsteking van een bloedvat);
- trillen;
- neuropathie (zenuwaandoening);
- beroerte;
- gehoorverlies, oorsuizen;
- gevoel van onregelmatige hartslag zoals het overslaan van een hartslag;
- hartproblemen die kortademigheid of gezwollen enkels kunnen veroorzaken;
- hartaanval;

- een uitstulping in de wand van een belangrijke slagader, ontsteking en dichtslibben van een ader, blokkade van een bloedvat;
- longziekten die kortademigheid veroorzaken (waaronder ontsteking);
- longembolie (afsluiting van een longslagader);
- pleurale effusie (abnormale vochtophoping tussen de borstvlieszen);
- ontsteking van de alveesklier wat een hevige pijn in de buik en rug veroorzaakt;
- moeilijkheden met slikken;
- gezichtsoedeem (zwellings);
- galblaasontsteking, galstenen;
- leververvetting (ophoping van vetten in levercellen);
- nachtzweeten;
- littekenen;
- abnormale afbraak van spieren;
- systemische lupus erythematoses (een immuunziekte met ontstekingen van huid, hart, longen, gewrichten en andere orgaansystemen);
- onderbrekingen van de slaap;
- impotentie;
- ontstekingen.

Zelden (komen voor bij minder dan 1 op de 1.000 gebruikers)

- leukemie (kanker die het bloed en beenmerg aantast);
- ernstige allergische reactie met shock;
- multipale sclerose;
- zenuwstoornissen (zoals oogzenuwontsteking en het Guillain-Barré-syndroom, een aandoening die spierzwakte, abnormaal gevoel, tintelingen in de armen en het bovenlichaam kan veroorzaken);
- hartstilstand;
- longfibrose (vorming van littekenweefsel in de long);
- darmperforatie (gat in de darmwand);
- hepatitis (leverontsteking);
- reactivatie van hepatitis B-infectie;
- auto-immuun hepatitis (ontsteking van de lever die wordt veroorzaakt door het eigen immuunsysteem van het lichaam);
- cutane vasculitis (ontsteking van bloedvaten in de huid);
- Stevens-Johnson-syndroom (levensbedreigende reactie met griepachtige symptomen en uitslag met blaarvorming);
- gezichtsoedeem (zwellings) in verband gebracht met allergische reacties;
- erythema multiforme (ontstoken huiduitslag);
- lupus-achtig syndroom;
- angio-oedeem (plaatselijke zwellings van de huid);
- lichenoïde huidreactie (jeukende, rood-paarse huiduitslag).

Onbekend (kan met de beschikbare gegevens niet worden bepaald)

- hepatosplenisch T-celmyeloom (een zeldzame kanker in het bloed die vaak dodelijk is);
- Merkelcelcarcinoom (een type huidkanker);
- Kaposi-sarcoom, een zeldzame vorm van kanker die verband houdt met infectie met humaan herpesvirus 8. Kaposi-sarcoom is meestal zichtbaar in de vorm van paarse huidschade;
- leverfalen;
- verergering van een aandoening genaamd dermatomyositis (zich uitend als huiduitslag samen met spierzwakte);
- gewichtstoename (bij de meeste patiënten was sprake van een kleine gewichtstoename).

Sommige bijwerkingen die waargenomen werden met adalimumab hebben geen symptomen en

kunnen alleen waargenomen worden door middel van bloedonderzoek.
Hieronder vallen:

Zeer vaak (komen voor bij meer dan 1 op de 10 gebruikers)

- verlaagd aantal witte bloedcellen;
- verlaagd aantal rode bloedcellen;
- verhoogd aantal vetten in het bloed;
- verhoogde leverenzymen.

Vaak (komen voor bij minder dan 1 op de 10 gebruikers)

- verhoogd aantal witte bloedcellen;
- verlaagd aantal bloedplaatjes;
- toegenomen hoeveelheid urinezuur in het bloed;
- afwijkende bloedwaarden voor natrium;
- lage bloedwaarden voor calcium;
- lage bloedwaarden voor fosfaat;
- hoog bloedsuiker;
- hoge bloedwaarden voor lactaatdehydrogenase;
- aanwezigheid van autoantilichamen in het bloed;
- lage bloedwaarden kalium.

Soms (komen voor bij minder dan 1 op de 100 gebruikers)

- verhoogde bloedwaarden voor bilirubine (leverbloedtesten).

Zelden (komen voor bij minder dan 1 op de 1.000 gebruikers)

- verlaagd aantal witte bloedcellen, rode bloedcellen en bloedplaatjes.

Het melden van bijwerkingen

Krijgt u last van bijwerkingen, neem dan contact op met uw arts of apotheker. Dit geldt ook voor mogelijke bijwerkingen die niet in deze bijsluiter staan.

U kunt bijwerkingen ook rechtstreeks melden **via het nationale meldsysteem zoals vermeld [aanhangsel V](#)**. Door bijwerkingen te melden, kunt u ons helpen meer informatie te verkrijgen over de veiligheid van dit geneesmiddel.

5. Hoe bewaart u dit middel?

Buiten het zicht en bereik van kinderen houden.

Gebruik dit geneesmiddel niet meer na de uiterste houdbaarheidsdatum. Die vindt u op het etiket/blister/verpakking na EXP. Daar staat een maand en een jaar. De laatste dag van die maand is de uiterste houdbaarheidsdatum.

Bewaren in de koelkast (2°C – 8°C). Niet in de vriezer bewaren.

De voorgevulde spuit in de buitenverpakking bewaren ter bescherming tegen licht.

Alternatieve bewaring:

Wanneer nodig (bijvoorbeeld als u op reis bent), mag Hyrimoz bewaard worden bij kamertemperatuur

(tot maximaal 25°C) gedurende maximaal 21 dagen – zorg ervoor dat de spuit beschermd wordt tegen licht. Eenmaal uit de koelkast gehaald voor bewaring bij kamertemperatuur, **moet de voorgevulde spuit binnen 21 dagen gebruikt worden of worden afgevoerd**, ook als deze later in de koelkast wordt teruggelegd. Schrijf de datum waarop de voorgevulde spuit voor de eerste keer uit de koelkast wordt gehaald op en de datum waarna de spuit moet worden afgevoerd.

Spoel geneesmiddelen niet door de gootsteen of de WC en gooi ze niet in de vuilnisbak. Vraag uw arts of apotheker wat u met geneesmiddelen moet doen die u niet meer gebruikt. Als u geneesmiddelen op de juiste manier afvoert worden ze op een verantwoorde manier vernietigd en komen ze niet in het milieu terecht.

6. Inhoud van de verpakking en overige informatie

Welke stoffen zitten er in dit middel?

- De werkzame stof in dit middel is adalimumab. Elke voorgevulde spuit bevat 40 mg adalimumab in 0,8 ml oplossing.
- De andere stoffen in dit middel zijn adipinezuur, citroenzuurmonohydraat, natriumchloride, mannitol, polysorbaat 80, zoutzuur, natriumhydroxide en water voor injecties.

Hoe ziet Hyrimoz eruit en hoeveel zit er in een verpakking?

Hyrimoz 40 mg oplossing voor injectie (injectie) in voorgevulde spuit wordt geleverd als 0,8 ml heldere tot licht opalescente, kleurloze of lichtgele oplossing.

Hyrimoz wordt geleverd in een heldere glazen spuit type I voor eenmalig gebruik met naald van roestvrij staal met een naaldhuls met vingersteun, rubberen beschermdoep en plastic zuigerstang, bevattende 0,8 ml oplossing.

Verpakkingen bevatten 1 en 2 voorgevulde spuiten met Hyrimoz.
Multiverpakkingen bevatten 6 (3 verpakkingen van 2) voorgevulde spuiten met Hyrimoz.

Niet alle verpakkingsgrootten worden op de markt gebracht.

Hyrimoz is verkrijgbaar als voorgevulde spuit en voorgevulde pen (SensoReady).

Houder van de vergunning voor het in de handel brengen

Sandoz GmbH
Biochemiestr. 10
6250 Kundl
Oostenrijk

Fabrikant

Sandoz GmbH Schafftenau
Biochemiestr. 10
6336 Langkampfen
Oostenrijk

Neem voor alle informatie over dit geneesmiddel contact op met de lokale vertegenwoordiger van de houder van de vergunning voor het in de handel brengen:

België/Belgique/Belgien
Sandoz nv/sa
Tél/Tel: +32 2 722 97 97

Lietuva
Sandoz Pharmaceuticals d.d filialas
Tel: +370 5 2636 037

България

Сандоз България КЧТ
Тел.: +359 2 970 47 47

Česká republika

Sandoz s.r.o.
Tel: +420 225 775 111

Danmark/Norge/Ísland/Sverige

Sandoz A/S
Tlf: +45 63 95 10 00

Deutschland

Hexal AG
Tel: +49 8024 908 0

Eesti

Sandoz d.d. Eesti filiaal
Tel: +372 665 2400

Ελλάδα

Novartis (Hellas) A.E.B.E.
Τηλ: +30 210 281 17 12

España

Sandoz Farmacéutica, S.A.
Tel: +34 900 456 856

France

Sandoz SAS
Tél: +33 1 49 64 48 00

Hrvatska

Sandoz d.o.o.
Tel: +385 1 23 53 111

Ireland

Rowex Ltd.
Tel: + 353 27 50077

Italia

Sandoz S.p.A.
Tel: +39 02 96541

Κύπρος

Sandoz Pharmaceuticals d.d.
Τηλ: +357 22 69 0690

Latvija

Sandoz d.d. Pārstāvniecība Latvijā
Tel: +371 67 892 006

Luxembourg/Luxemburg

Sandoz nv/sa Tél/Tel.: +32 2 722 97 97

Magyarország

Sandoz Hungária Kft.
Tel.: +36 1 430 2890

Malta

Sandoz Pharmaceuticals d.d.
Tel: +356 21222872

Nederland

Sandoz B.V.
Tel: +31 36 52 41 600

Österreich

Sandoz GmbH
Tel: +43 5338 2000

Polska

Sandoz Polska Sp. z o.o.
Tel.: +48 22 209 70 00

Portugal

Sandoz Farmacêutica Lda.
Tel: +351 21 196 40 00

România

Sandoz SRL
Tel: +40 21 407 51 60

Slovenija

Lek farmacevtska družba d.d.
Tel: +386 1 580 21 11

Slovenská republika

Sandoz d.d. - organizačná zložka
Tel: +421 2 48 200 600

Suomi/Finland

Sandoz A/S
Puh/Tel: +358 10 6133 400

United Kingdom (Northern Ireland)

Sandoz GmbH
Tel: +43 5338 2000

Deze bijsluiter is voor het laatst goedgekeurd in

Andere informatiebronnen

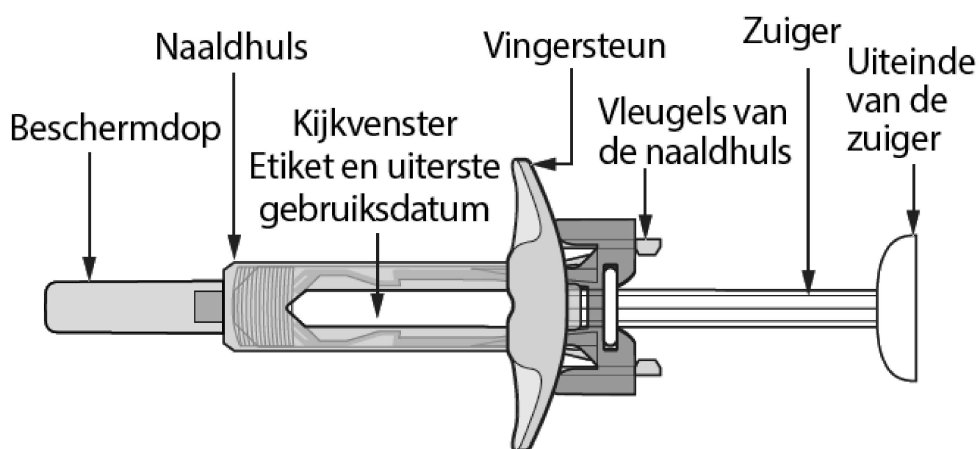
Meer informatie over dit geneesmiddel is beschikbaar op de website van het Europees Geneesmiddelenbureau <http://www.ema.europa.eu>.

7. Instructies voor gebruik

Om mogelijke infecties te voorkomen en ervoor te zorgen dat u het geneesmiddel correct gebruikt, is het belangrijk dat u deze instructies opvolgt.

Zorg dat u deze gebruiksinstructies leest, begrijpt en opvolgt voordat u Hyrimoz injecteert. Uw zorgverlener laat u zien hoe u Hyrimoz op de juiste manier kunt voorbereiden en injecteren met de voorgevulde spuit voordat u deze voor het eerst gebruikt. Neem voor vragen contact op met uw zorgverlener.

Uw Hyrimoz voorgevulde spuit voor eenmalig gebruik met naaldhuls en extra vingersteun

Afbeelding A: Hyrimoz voorgevulde spuit met naaldhuls en extra vingersteun

Let op het volgende:

- Open de buitenverpakking pas op het moment dat u de spuit gaat gebruiken.
- Gebruik de spuit niet als de blisterverpakking is geopend, omdat u de spuit dan niet meer veilig kunt gebruiken.
- Laat de spuit nooit onbeheerd liggen om te voorkomen dat anderen ermee kunnen knoeien.
- Gebruik een spuit die u laat vallen niet als deze beschadigd lijkt, of als u de spuit laat vallen terwijl de beschermdop is verwijderd.
- Verwijder de beschermdop pas op het moment dat u de injectie gaat toedienen.
- Raak de vleugels van de naaldhuls vóór gebruik niet aan. Als u de vleugels aanraakt, kan de naaldhuls te vroeg worden geactiveerd. Verwijder de vingersteun niet voordat u de injectie gaat toedienen.
- Injecteer Hyrimoz 15-30 minuten nadat u het uit de koelkast heeft gehaald om de injectie comfortabeler te maken.
- Gooi de gebruikte spuit meteen na gebruik weg. **Gebruik de spuit niet opnieuw.** Zie “4. Gebruikte spuiten wegwerpen” aan het eind van deze gebruiksinstructies.

Hoe moet u Hyrimoz bewaren?

- Bewaar uw buitenverpakking met spuiten in de koelkast bij een temperatuur tussen 2°C en 8°C.
- Indien nodig (bijvoorbeeld op reis) kan Hyrimoz tot 21 dagen bij kamertemperatuur (maximaal 25°C) en beschermd tegen licht worden bewaard. Nadat u de voorgevulde spuit uit de koelkast heeft gehaald en op kamertemperatuur heeft gebracht, moet u de voorgevulde spuit

binnen 21 dagen gebruiken of weggooien, ook als u de spuit later weer in de koelkast heeft geplaatst. Noteer de datum waarop de voorgevulde spuit voor het eerst uit de koelkast wordt gehaald, en de datum waarna de voorgevulde spuit moet worden weggegooid.

- Bewaar de spuiten tot gebruik in de oorspronkelijke verpakking ter bescherming tegen licht.
- Bewaar de spuiten niet op een plaats waar het erg warm of erg koud is.
- Bewaar de spuiten niet in de vriezer.

Houd Hyrimoz net als alle geneesmiddelen buiten het bereik van kinderen.

Wat heeft u nodig voor het injecteren?

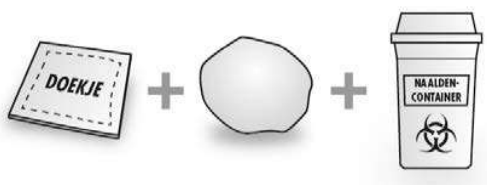
Leg de volgende artikelen op een schoon en vlak werkoppervlak.

De verpakking bevat:

- Hyrimoz voorgevulde spuit(en) (zie afbeelding A). Elke spuit bevat 40 mg/0,8 ml Hyrimoz.

Niet meegeleverd in de verpakking zijn (zie afbeelding B):

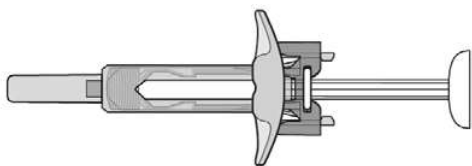
- Alcoholdoekje
- Wattenbolletje of gaasje
- Naaldencontainer

Afbeelding B: artikelen die niet worden meegeleverd

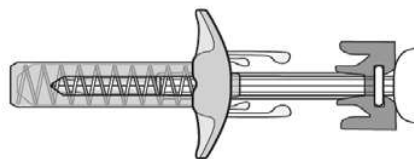
Zie “**4. Gebruikte spuiten wegwerpen**” aan het eind van deze gebruiksinstructies.

Voor het injecteren

Afbeelding C: de naaldhuls is niet geactiveerd – de spuit is klaar voor gebruik

- In deze configuratie is de naaldhuls **NIET GEACTIVEERD**.
- De spuit is klaar voor gebruik (zie afbeelding C).

Afbeelding D: de naaldhuls is geactiveerd - de spuit niet gebruiken

- In deze configuratie is de naaldhuls **GEACTIVEERD**.
- De spuit **NIET GEBRUIKEN** (zie afbeelding D).

De spuit voorbereiden

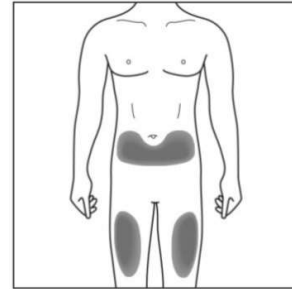
- Om de injectie wat comfortabeler te maken, neemt u de blisterverpakking met de spuit uit de koelkast en laat u deze ongeopend ongeveer 15 tot 30 minuten op uw werkoppervlak liggen totdat de verpakking op kamertemperatuur is.
- Neem de spuit uit de blisterverpakking.
- Kijk door het venster. De oplossing moet kleurloos of lichtgeel en helder tot licht opalescent zijn. Gebruik de pen niet als u ziet dat de oplossing deeltjes bevat en/of verkleurd is. Neem contact op met de apotheker als u zich zorgen maakt over hoe de oplossing eruitziet.

- Gebruik de spuit niet als deze is gebroken of als de naaldhuls is geactiveerd. Breng de spuit met de verpakking terug naar de apotheek.
- Controleer de uiterste gebruiksdatum (EXP) op uw spuit. Gebruik de spuit niet als deze uiterste gebruiksdatum is verstreken.

Neem contact op met de apotheker als de spuit niet voldoet aan een van de bovenvermelde punten.

1. De injectieplaats kiezen:

- De aanbevolen injectieplaats is de voorkant van de dijen. U kunt ook kiezen voor de onderbuik, maar niet in het gebied binnen 5 cm rond uw navel (zie *afbeelding E*).
- Verander elke keer dat u uzelf injecteert van injectieplaats.
- Injecteer niet op plaatsen waar de huid pijnlijk, gekneusd, rood, schilferig of hard is. Vermijd ook plaatsen met littekens of striae. Als u psoriasis heeft, moet u NIET injecteren op plaatsen met psoriasisplekken.

Afbeelding E: kies uw injectieplaats

2. De injectieplaats reinigen:

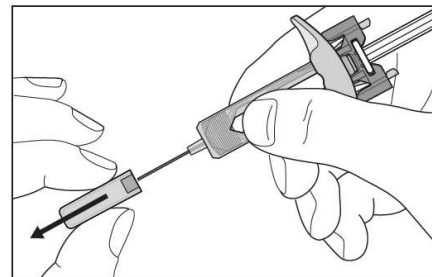
- Was uw handen grondig met water en zeep.
- Desinfecteer in een draaiende beweging de injectieplaats met een alcoholdoekje. Laat de plaats drogen voordat u injecteert (zie *afbeelding F*).
- Raak de gereinigde plaats niet aan voordat u injecteert.

Afbeelding F: reinig de injectieplaats

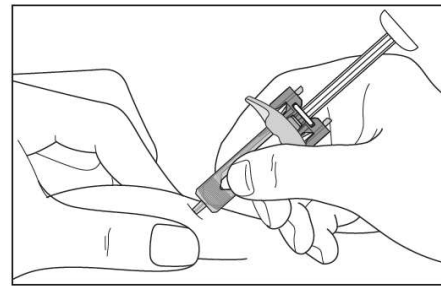
3. De injectie toedienen:

- Trek de beschermdop voorzichtig recht uit de spuit (zie *afbeelding G*).
- Gooi de beschermdop weg.
- U kunt een kleine druppel vloeistof opmerken aan het uiteinde van de naald. Dat is normaal.

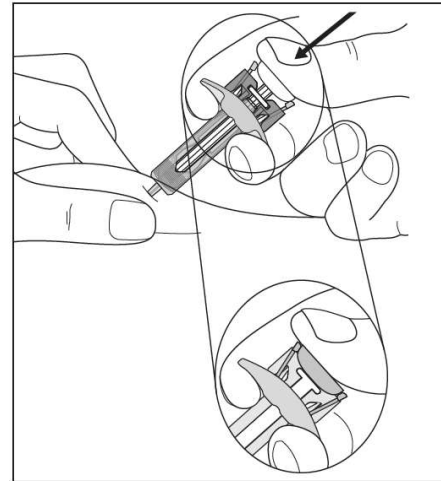
Afbeelding G: trek de beschermdop uit

- Pak de huid op de injectieplaats voorzichtig vast tussen duim en wijsvinger (zie *afbeelding H*).
- Steek de naald in de huid zoals afgebeeld.
- Steek de naald helemaal in de huid zodat de hele dosis kan worden toegediend.

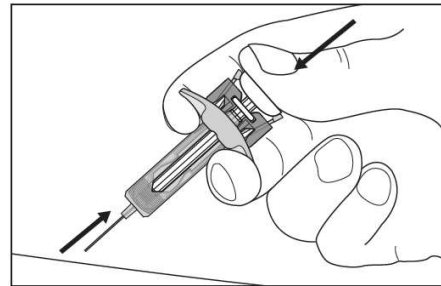
Afbeelding H: steek de naald in de huid

- Houd de spuit vast zoals afgebeeld (zie *afbeelding I*).
- Druk de zuiger langzaam volledig in, totdat het uiteinde van de zuiger zich tussen de vleugels van de naaldhuls bevindt.
- Houd de zuiger volledig ingedrukt terwijl u de spuit gedurende 5 seconden op zijn plaats houdt.

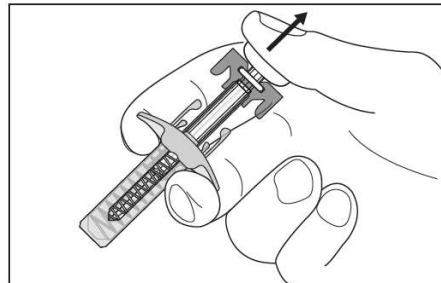
Afbeelding I: houd de spuit vast

- **Houd de zuiger volledig ingedrukt** terwijl u de naald voorzichtig uit de injectieplaats trekt en de huid loslaat (zie *afbeelding J*).

Afbeelding J: trek de naald recht eruit

- Laat de zuiger langzaam los totdat de naaldhoes automatisch de naald bedekt (zie *afbeelding K*).
- Er kan wat bloed op de injectieplaats verschijnen. Druk een wattenbolletje of gaasje tegen de injectieplaats en houd 10 seconden vast. Wrijf niet over de injectieplaats. U kunt de injectieplaats indien nodig afdekken met een pleister.

Afbeelding K: laat de zuiger langzaam los

4. Gebruikte spuiten wegwerpen:

- Werp de gebruikte spuit weg in een naaldencontainer (afsluitbare container waar naalden niet doorheen kunnen prikken). Voor uw eigen veiligheid en gezondheid en die van anderen mogen naalden en gebruikte spuiten niet worden hergebruikt.
Spoel geneesmiddelen niet door de gootsteen of de WC en gooi ze niet in de vuilnisbak. Vraag uw arts of apotheker wat u met geneesmiddelen moet doen die u niet meer gebruikt. Als u geneesmiddelen op de juiste manier afvoert worden ze op een verantwoorde manier vernietigd en komen ze niet in het milieu terecht. Al het ongebruikte geneesmiddel of afvalmateriaal dient te worden vernietigd overeenkomstig lokale voorschriften.

Heeft u nog andere vragen? Neem dan contact op met een arts, apotheker of verpleegkundige die bekend is met Hyrimoz.

Bijsluiter: informatie voor de patiënt

Hyrimoz 40 mg oplossing voor injectie in voorgevulde pen adalimumab

▼ Dit geneesmiddel is onderworpen aan aanvullende monitoring. Daardoor kan snel nieuwe veiligheidsinformatie worden vastgesteld. U kunt hieraan bijdragen door melding te maken van alle bijwerkingen die u eventueel zou ervaren. Aan het einde van rubriek 4 leest u hoe u dat kunt doen.

Lees goed de hele bijsluiter voordat u dit geneesmiddel gaat gebruiken, want er staat belangrijke informatie in voor u.

- Bewaar deze bijsluiter. Misschien heeft u hem later weer nodig.
- Uw arts zal u ook een Hyrimoz patiëntenkaart geven, deze bevat belangrijke veiligheidsinformatie waar u zich bewust van moet zijn voordat u Hyrimoz krijgt en tijdens de therapie met Hyrimoz. Houd deze patiëntenkaart bij u tijdens de therapie en tot 4 maanden nadat u (of uw kind) de laatste Hyrimoz-injectie heeft gehad.
- Heeft u nog vragen? Neem dan contact op met uw arts of apotheker.
- Geef dit geneesmiddel niet door aan anderen, want het is alleen aan u voorgeschreven. Het kan schadelijk zijn voor anderen, ook al hebben zij dezelfde klachten als u.
- Krijgt u last van een van de bijwerkingen die in rubriek 4 staan? Of krijgt u een bijwerking die niet in deze bijsluiter staat? Neem dan contact op met uw arts of apotheker.

Inhoud van deze bijsluiter

1. Wat is Hyrimoz en waarvoor wordt dit middel gebruikt?
2. Wanneer mag u dit middel niet gebruiken of moet u er extra voorzichtig mee zijn?
3. Hoe gebruikt u dit middel?
4. Mogelijke bijwerkingen
5. Hoe bewaart u dit middel?
6. Inhoud van de verpakking en overige informatie
7. Instructies voor gebruik

1. Wat is Hyrimoz en waarvoor wordt dit middel gebruikt?

Hyrimoz bevat de werkzame stof adalimumab, een geneesmiddel dat inwerkt op het immuunsysteem (afweersysteem) van uw lichaam.

Hyrimoz is bedoeld voor het behandelen van de onderstaand genoemde ontstekingsziekten:

- Reumatoïde artritis
- Polyarticulaire juveniele idiopathische artritis
- Enthesitis-gerelateerde artritis
- Spondylitis ankylopoetica
- Axiale spondylartritis zonder röntgenologisch bewijs van spondylitis ankylopoetica
- Artritis psoriatica
- Psoriasis
- Hidradenitis suppurativa
- Ziekte van Crohn
- Colitis ulcerosa
- Niet-infectieuze uveïtis

De werkzame stof in Hyrimoz, adalimumab, is een humaan monoklonaal antilichaam. Monoklonale antilichamen zijn eiwitten die zich binden aan een specifiek doeleiwit.

Het doeleiwit van adalimumab is een eiwit genaamd tumor necrose factor (TNF- α), dat een rol speelt bij het immuunsysteem (afweersysteem) en dat in verhoogde mate aanwezig is bij de bovenstaand genoemde ontstekingsziekten. Door te binden aan TNF- α , blokkeert Hyrimoz de werking ervan en zorgt voor een afname van het ontstekingsproces in genoemde ziekten.

Reumatoïde artritis

Reumatoïde artritis is een ontstekingsziekte van de gewrichten.

Hyrimoz wordt gebruikt voor het behandelen van reumatoïde artritis bij volwassenen. Wanneer u matig tot ernstige reumatoïde artritis heeft, zult u waarschijnlijk eerst andere antireumatische geneesmiddelen hebben ontvangen, zoals bijvoorbeeld methotrexaat. Als deze geneesmiddelen niet voldoende werken, krijgt u Hyrimoz om uw reumatoïde artritis te behandelen.

Hyrimoz kan ook worden voorgeschreven voor de behandeling van ernstige, actieve en progressieve reumatoïde artritis zonder voorgaande methotrexaatbehandeling.

Hyrimoz kan de door ziekte veroorzaakte schade aan het kraakbeen en bot van de gewrichten vertragen en het lichamelijk functioneren verbeteren.

Hyrimoz wordt over het algemeen samen met methotrexaat gebruikt. Als uw arts besluit dat methotrexaat niet passend is, kan Hyrimoz alleen worden voorgeschreven.

Polyarticulaire juveniele idiopathische artritis en enthesitis-gerelateerde artritis

Polyarticulaire juveniele idiopathische artritis en enthesitis-gerelateerde artritis zijn ontstekingsziekten van de gewrichten die zich meestal openbaren in de kindjaren.

Hyrimoz wordt gebruikt voor het behandelen van polyarticulaire juveniele idiopathische artritis bij kinderen en jongeren in de leeftijd van 2 tot en met 17 jaar en enthesitis-gerelateerde artritis bij kinderen en jongeren in de leeftijd van 6 tot en met 17 jaar. Het is mogelijk dat u eerst andere antireumatische geneesmiddelen krijgt, zoals methotrexaat. Als deze geneesmiddelen niet voldoende werken, krijgen patiënten Hyrimoz om de polyarticulaire juveniele idiopathische artritis of enthesitis-gerelateerde artritis te behandelen.

Spondylitis ankylopoetica en axiale spondylartritis zonder röntgenologisch bewijs van spondylitis ankylopoetica

Spondylitis ankylopoetica en axiale spondylartritis zonder röntgenologisch bewijs van spondylitis ankylopoetica zijn ontstekingsziekten van de wervelkolom.

Hyrimoz wordt gebruikt voor het behandelen van deze aandoeningen bij volwassenen. Als u spondylitis ankylopoetica of axiale spondylartritis zonder röntgenologisch bewijs van spondylitis ankylopoetica heeft, zult u eerst met andere geneesmiddelen zijn behandeld. Als deze geneesmiddelen niet voldoende werken, krijgt u Hyrimoz om de verschijnselen en symptomen van uw ziekte te verminderen.

Plaque psoriasis bij volwassenen en kinderen

Plaque psoriasis is een ontstekingsziekte van de huid die rode, schilferige, korstige plekken op de huid veroorzaakt, die bedekt zijn met zilverachtige schubben. Plaque psoriasis kan ook een effect hebben op de nagels, waardoor deze afbrokkelen, dik worden en van het nagelbed loskomen, wat pijnlijk kan zijn. Psoriasis wordt verondersteld te worden veroorzaakt door een probleem met het immuunsysteem wat leidt tot een verhoogde productie van huidcellen.

Hyrimoz wordt gebruikt voor het behandelen van matige tot ernstige psoriasis bij volwassenen. Hyrimoz wordt ook gebruikt om ernstige plaque psoriasis te behandelen bij kinderen en jongeren in de leeftijd van 4 tot en met 17 jaar bij wie geneesmiddelen aangebracht op de huid en behandeling met

ultraviolet licht niet goed werkten of die hier niet voor in aanmerking kwamen.

Artritis psoriatica

Artritis psoriatica is een ontstekingsziekte van de gewrichten geassocieerd met psoriasis.

Hyrimoz wordt gebruikt voor het behandelen van artritis psoriatica bij volwassenen. Hyrimoz kan de door de aandoening veroorzaakte schade aan kraakbeen en botten van de gewrichten vertragen en het lichamenlijk functioneren verbeteren.

Hidradenitis suppurativa bij volwassenen en jongeren

Hidradenitis suppurativa (ook wel acne inversa genoemd) is een chronische, vaak pijnlijke huidaandoening met ontstekingen. De symptomen kunnen bestaan uit pijnlijke zwellingen (abcessen) waar pus uit kan komen.

Er zijn bepaalde gebieden van de huid die het vaakst aangetast worden, zoals onder de borsten, de oksels, de binnenkant van de dijen, de liezen en de billen. Op de aangedane gebieden kunnen littekens ontstaan.

Hyrimoz wordt gebruikt om hidradenitis suppurativa te behandelen bij volwassenen en jongeren vanaf 12 jaar. Hyrimoz kan het aantal zwellingen (abcessen) verminderen en ook de pijn die vaak met de aandoening gepaard gaat. Het is mogelijk dat u eerst andere geneesmiddelen krijgt. Als deze geneesmiddelen niet voldoende werken, krijgt u Hyrimoz.

De ziekte van Crohn bij volwassenen en kinderen

De ziekte van Crohn is een ontstekingsziekte van de darmen.

Hyrimoz wordt gebruikt voor het behandelen van de ziekte van Crohn bij volwassenen en bij kinderen van 6 tot en met 17 jaar. Als u de ziekte van Crohn heeft, krijgt u eerst andere geneesmiddelen. Als u niet goed genoeg reageert op die geneesmiddelen, krijgt u Hyrimoz om de klachten en symptomen van uw ziekte van Crohn te verminderen.

Colitis ulcerosa

Colitis ulcerosa is een ontstekingsziekte van de darm.

Hyrimoz wordt gebruikt voor het behandelen van colitis ulcerosa bij volwassenen. Als u colitis ulcerosa heeft, krijgt u eerst andere geneesmiddelen. Als deze geneesmiddelen niet voldoende werken, krijgt u Hyrimoz om de symptomen van uw ziekte te verminderen.

Niet-infectieuze uveïtis bij volwassenen en kinderen

Niet-infectieuze uveïtis is een ontstekingsziekte die effect heeft op bepaalde delen van het oog. Deze ontsteking leidt tot een afname van het gezichtsvermogen en/of de aanwezigheid van vlekjes in het oog (zwarte puntjes of slierten die bewegen in het gezichtsveld, ook wel 'mouches volantes' genoemd). Hyrimoz werkt om deze ontsteking te verminderen.

Hyrimoz wordt gebruikt voor het behandelen van

- Volwassenen met niet-infectieuze uveïtis die een ontsteking hebben die de achterkant van het oog treft.
- Kinderen vanaf 2 jaar met chronische niet-infectieuze uveïtis die een ontsteking hebben die de voorkant van het oog treft.

2. Wanneer mag u dit middel niet gebruiken of moet u er extra voorzichtig mee zijn?

Wanneer mag u dit middel niet gebruiken?

- U bent allergisch voor een van de stoffen in dit geneesmiddel. Deze stoffen kunt u vinden in rubriek 6;
- U heeft een ernstige infectie, zoals actieve tuberculose, sepsis (bloedvergiftiging) of andere opportunistische infectie (niet-gebruikelijke infectie door een verzwakt immuunsysteem). Het is belangrijk dat u uw arts symptomen van een infectie vertelt, zoals koorts, wondjes, moeheid, gebitsproblemen (zie ook “Wanneer moet u extra voorzichtig zijn met dit middel?”).
- U lijdt aan matig tot ernstig hartfalen. Het is belangrijk dat u uw arts op de hoogte brengt als u een ernstige hartaandoening heeft of heeft gehad (zie ook “Wanneer moet u extra voorzichtig zijn met dit middel?”).

Wanneer moet u extra voorzichtig zijn met dit middel?

Neem contact op met uw arts of apotheker, voordat u dit middel gebruikt.

Allergische reactie

- Als u allergische reacties met symptomen als benauwdheid, piepende ademhaling, duizeligheid, zwelling of uitslag krijgt, injecteer dan geen Hyrimoz meer, maar neem direct contact op met uw arts aangezien, in zeldzame gevallen, deze reacties levensbedreigend kunnen zijn.

Infectie

- Als u een infectie heeft, zoals een langdurige of lokale infectie (bijvoorbeeld een open been), neem dan altijd contact op met uw arts voor u start met het gebruik van Hyrimoz. Neem bij twijfel contact op met uw arts.
- Door het gebruik van Hyrimoz kunt u makkelijker infecties oplopen. Dit risico kan groter zijn wanneer uw longfunctie verminderd is. Deze infecties kunnen ernstig zijn. Voorbeelden van dergelijke infecties zijn tuberculose, infecties veroorzaakt door virussen, schimmels, parasieten, bacteriën of andere infectieuze organismen, en sepsis (bloedvergiftiging). In zeldzame gevallen kunnen deze infecties leiden tot de dood. Het is daarom belangrijk om uw arts symptomen als koorts, wondjes, moeheid en gebitsproblemen door te geven. Mogelijk zal uw arts tijdelijke stopzetting van de behandeling met Hyrimoz aanbevelen.

Tuberculose

- Aangezien er gevallen van tuberculose zijn gemeld bij behandeling met adalimumab, zal uw arts u onderzoeken op symptomen van tuberculose voordat u wordt behandeld met Hyrimoz. Dit zal een grondige medische evaluatie omvatten, waarbij uw medische geschiedenis zal worden doorgenomen en gepaste screening tests zullen worden uitgevoerd (bijvoorbeeld een röntgenfoto van uw thorax (borst) zal worden gemaakt en een tuberculinetest zal worden uitgevoerd). De wijze waarop deze tests zijn uitgevoerd en resultaten moeten op uw Hyrimoz patiëntenkaart worden aangegeven. Het is heel belangrijk dat u uw arts vertelt of u ooit tuberculose heeft gehad, of wanneer u in nauw contact bent gekomen met iemand die tuberculose had. Het kan zijn dat tuberculose zich ontwikkelt tijdens de behandeling met Hyrimoz, zelfs wanneer u preventief bent behandeld tegen tuberculose. Wanneer u tijdens of na deze therapie symptomen ontwikkelt van tuberculose (hoesten dat maar niet overgaat, gewichtsverlies, lusteloosheid, lichte koorts), of een andere infectie zich openbaart, waarschuw dan meteen uw arts.

Reis-/terugkerende infectie

- Informeer uw arts als u in gebieden heeft gewoond of gereisd waar schimmelinfecties zoals histoplasmose, coccidioïdomycose of blastomycose vaak voorkomen.
- Informeer uw arts als u infecties heeft gehad die steeds terugkomen, of andere aandoeningen die het risico op infecties zouden kunnen verhogen.

Hepatitis-B-virus

- Informeer uw arts als u drager bent van het hepatitis B-virus (HBV), als u een actieve HBV-infectie heeft of als u denkt dat u risico loopt op HBV. Uw arts moet u testen op HBV. Adalimumab kan reactivering van de HBV-infectie veroorzaken bij mensen die drager zijn van dit virus. In sommige zeldzame gevallen, vooral als u andere geneesmiddelen gebruikt die het immuunsysteem onderdrukken, kan reactivering van de HBV-infectie levensbedreigend zijn.

Ouder dan 65 jaar

- Als u ouder dan 65 jaar bent, kunt u vatbaarder zijn voor infecties terwijl u Hyrimoz gebruikt. U en uw arts moeten extra letten op verschijnselen van een infectie terwijl u met Hyrimoz behandeld wordt. Het is belangrijk om uw arts in te lichten als u verschijnselen van een infectie krijgt zoals koorts, wondjes, moeheid of gebitsproblemen.

Chirurgische of tandheelkundige verrichtingen

- Als u chirurgische of tandheelkundige ingrepen moet ondergaan, geef dan bij uw arts aan dat u Hyrimoz gebruikt. Mogelijk zal uw arts tijdelijke stopzetting van de behandeling met Hyrimoz aanbevelen.

Demyeliniserende aandoening

- Als u een demyeliniserende aandoening (een aandoening die de isolerende laag rond de zenuwen aantast, zoals multipale sclerose) heeft of ontwikkelt zal uw arts beslissen of u Hyrimoz kunt gebruiken of kunt blijven gebruiken. Neem onmiddellijk contact op met uw arts als u symptomen krijgt zoals veranderingen in gezichtsvermogen, zwakte in armen of benen of gevoelloosheid of tinteling in een deel van het lichaam.

Vaccin

- Bepaalde vaccins bevatten levende maar verzwakte vormen van ziekteverwekkende bacteriën of virussen, en deze mogen niet gegeven worden tijdens de Hyrimoz-therapie omdat ze een infectie kunnen veroorzaken. Vraag uw arts om advies, voordat u een vaccinatie krijgt. Het wordt aanbevolen dat kinderen indien mogelijk alle vaccinaties krijgen die ze volgens de geldende richtlijnen met betrekking tot vaccinaties zouden moeten krijgen, voordat gestart wordt met de Hyrimoz-behandeling. Wanneer u met Hyrimoz werd behandeld tijdens uw zwangerschap, kan uw kind tot ongeveer vijf maanden na de laatste dosis die u tijdens uw zwangerschap toegediend heeft gekregen een verhoogd risico hebben om een dergelijke infectie te krijgen. Het is belangrijk dat u de artsen van uw kind en ander medisch personeel op de hoogte stelt wanneer u tijdens uw zwangerschap Hyrimoz heeft gebruikt, zodat zij kunnen beslissen wanneer uw kind een vaccin zou moeten krijgen.

Hartfalen

- Het is belangrijk dat u uw arts op de hoogte stelt als u een ernstige hartaandoening heeft of heeft gehad. Als u lijdt aan licht hartfalen en u wordt behandeld met Hyrimoz dan moet het verloop van uw hartfalen goed gecontroleerd worden door uw arts. Als er nieuwe symptomen van hartfalen ontstaan of als bestaande symptomen verergeren (zoals kortademigheid of gezwollen voeten) moet u onmiddellijk contact opnemen met uw arts.

Koorts, blauwe plekken, bloeding of bleek zien

- Bij sommige patiënten kan het gebeuren dat het lichaam onvoldoende bloedcellen aanmaakt die het lichaam helpen om infecties te bestrijden of helpen om een bloeding snel tot staan te brengen. Als u merkt dat u koorts heeft die niet overgaat, of snel blauwe plekken krijgt of zeer gemakkelijk bloedt en erg bleek ziet, neem dan onmiddellijk contact op met uw arts. Uw arts kan besluiten de therapie te stoppen.

Kanker

- Er is een aantal zeldzame gevallen geweest van bepaalde soorten kanker bij kinderen en volwassenen die adalimumab of andere TNF- α -blokkers gebruikten. Mensen met een ernstige vorm van reumatoïde artritis die de ziekte al langere tijd hebben zouden een hoger dan gemiddeld risico kunnen lopen om een lymfoom en leukemie (kankers van bloedcellen en beenmerg) te krijgen. Als u Hyrimoz gebruikt, kan het risico op het krijgen van een lymfoom, leukemie of een andere vorm van kanker toenemen. In zeldzame gevallen is een ernstig type lymfoom opgetreden bij patiënten die adalimumab gebruikten. Sommige van deze patiënten werden ook behandeld met de geneesmiddelen azathioprine of 6-mercaptopurine. Informeer uw arts wanneer u azathioprine of 6-mercaptopurine met Hyrimoz gebruikt.
- Gevallen van niet-melanoom huidkanker kunnen voorkomen bij patiënten die adalimumab gebruiken. Als nieuwe huidafwijkingen verschijnen tijdens of na de behandeling of als bestaande plekken of beschadigde delen van de huid van uiterlijk veranderen, vertel dit dan aan uw arts.
- Er zijn gevallen van kanker, anders dan lymfoom, geweest bij patiënten met een specifiek soort longziekte, *Chronic Obstructive Pulmonary Disease* (COPD) die behandeld worden met een andere TNF- α -blokker. Als u lijdt aan COPD, of als u veel rookt, dan moet u met uw arts bespreken of behandeling met een TNF- α -blokker voor u geschikt is.

Auto-immuunziekten

- In zeldzame gevallen, kan Hyrimoz-behandeling leiden tot een lupus-achtig syndroom. Neem contact op met uw arts als zich symptomen voordoen zoals aanhoudende onverklaarbare huiduitslag, koorts, gewrichtspijn of vermoeidheid.

Kinderen en jongeren tot 18 jaar

- Geef geen Hyrimoz aan kinderen onder de 2 jaar met polyarticulaire juveniele idiopathische artritis.
- Geef Hyrimoz niet aan kinderen onder de 4 jaar met juveniele plaque psoriasis of juveniele ulceratieve colitis.
- Geef Hyrimoz niet aan kinderen onder de 6 jaar met juveniele ziekte van Crohn.
- Gebruik niet de voorgevulde spuit van 40 mg als andere doses dan 40 mg worden aanbevolen.

Gebruikt u nog andere geneesmiddelen?

Gebruikt u naast Hyrimoz nog andere geneesmiddelen of heeft u dat kort geleden gedaan of bestaat de mogelijkheid dat u binnenkort andere geneesmiddelen gaat gebruiken? Vertel dat dan aan uw arts of apotheker.

Hyrimoz kan in combinatie met methotrexaat of bepaalde antireumatische middelen (zoals sulfasalazine, hydroxychloroquine, leflunomide en injecteerbare goudpreparaten) gebruikt worden, of in combinatie met corticosteroïden of pijnstillers, inclusief niet-steroïdale ontstekingsremmers (NSAID's).

Gebruik Hyrimoz niet samen met geneesmiddelen die de werkzame stoffen anakinra of abatacept bevatten in verband met een verhoogd risico op ernstige infectie. De combinatie van adalimumab en andere TNF-antagonisten en anakinra of abatacept wordt niet aanbevolen vanwege het mogelijk verhoogde risico op infecties, waaronder ernstige infecties en andere mogelijke farmacologische interacties. Neem bij vragen contact op met uw arts.

Zwangerschap en borstvoeding

- U dient het gebruik van een goed voorbehoedsmiddel te overwegen om zwangerschap te voorkomen en het gebruik ervan voort te zetten tot minimaal 5 maanden na de laatste Hyrimoz-behandeling.
- Bent u zwanger, denkt u zwanger te zijn of wilt u zwanger worden? Neem dan contact op met uw arts voordat u dit geneesmiddel gebruikt.
- Hyrimoz mag alleen tijdens de zwangerschap worden gebruikt als dat noodzakelijk is.
- Volgens een studie bij zwangere vrouwen was er geen hoger risico op geboortefwijkingen bij moeders die tijdens de zwangerschap adalimumab hadden gebruikt in vergelijking met moeders met dezelfde ziekte die geen adalimumab hadden gebruikt.
- Hyrimoz kan tijdens borstvoeding worden gebruikt.
- Wanneer u tijdens uw zwangerschap Hyrimoz gebruikt, kan uw kind een verhoogd risico hebben om een infectie te krijgen.
- Het is belangrijk dat u de artsen van uw kind en ander medisch personeel op de hoogte stelt van uw gebruik van Hyrimoz tijdens uw zwangerschap voordat uw baby een vaccin krijgt toegediend. Voor meer informatie over vaccinaties, zie de rubriek "Wanneer moet u extra voorzichtig zijn met dit middel?".

Rijvaardigheid en het gebruik van machines

Hyrimoz kan een gering effect hebben op uw rijvaardigheid en uw vermogen om te fietsen of machines te bedienen. Het gevoel dat de kamer draait (vertigo) en stoornissen met het gezichtsvermogen kunnen optreden na gebruik van Hyrimoz.

Hyrimoz bevat natrium

Dit product bevat minder dan 1 mmol natrium (23 mg) per dosis van 0,8 ml, d.w.z. dat het in wezen 'natriumvrij' is.

3. Hoe gebruikt u dit middel?

Gebruik dit geneesmiddel altijd precies zoals uw arts of apotheker u dat heeft verteld. Twijfelt u over het juiste gebruik? Neem dan contact op met uw arts of apotheker.

Hyrimoz is verkrijgbaar als 40 mg oplossing in een voorgevulde pen en als 20 mg en 40 mg oplossing in een voorgevulde spuit waarmee patiënten zich een volledige dosis van 20 mg of 40 mg kunnen toedienen.

Reumatoïde artritis, psoriatische artritis, ankyloserende spondylitis of axiale spondyloartritis zonder radiografisch bewijs van ankyloserende spondylitis		
Leeftijd en lichaamsgewicht	Hoe veel en hoe vaak toedienen?	Opmerkingen
Volwassenen	40 mg eenmaal per twee weken als een enkele dosis	<p>Bij reumatoïde artritis wordt de behandeling met methotrexaat voorgezet terwijl Hyrimoz wordt gebruikt. Als uw arts vaststelt dat methotrexaat ongeschikt is, kan Hyrimoz alleen worden toegediend.</p> <p>Als u reumatoïde artritis heeft en niet wordt behandeld met methotrexaat tijdens uw behandeling met Hyrimoz, kan uw arts besluiten om u 40 mg Hyrimoz per week of 80 mg Hyrimoz per twee weken te geven.</p>

Polyarticulaire juveniele idiopathische artritis		
Leeftijd en lichaamsgewicht	Hoe veel en hoe vaak toedienen?	Opmerkingen
Kinderen, jongeren en volwassenen vanaf 2 jaar die ten minste 30 kg wegen	40 mg eenmaal per twee weken	Niet van toepassing
Kinderen, jongeren en volwassenen vanaf 2 jaar die ten minste 10 kg, maar minder dan 30 kg wegen	20 mg eenmaal per twee weken	Niet van toepassing

Enthesitisgerelateerde artritis		
Leeftijd en lichaamsgewicht	Hoe veel en hoe vaak toedienen?	Opmerkingen
Kinderen, jongeren en volwassenen vanaf 6 jaar die ten minste 30 kg wegen	40 mg eenmaal per twee weken	Niet van toepassing
Kinderen en jongeren vanaf 6 jaar die ten minste 15 kg, maar minder dan 30 kg wegen	20 mg eenmaal per twee weken	Niet van toepassing

Psoriasis		
Leeftijd en lichaamsgewicht	Hoe veel en hoe vaak toedienen?	Opmerkingen
Volwassenen	Startdosis van 80 mg (als twee injecties van 40 mg op één dag), gevolgd door 40 mg eenmaal per twee weken vanaf een week na de startdosis.	Blijf net zo lang doorgaan met Hyrimoz injecteren als uw arts u heeft verteld. Als deze dosis niet voldoende werkt, kan uw arts de dosis verhogen tot 40 mg per week of 80 mg eenmaal per twee weken.

Plaque psoriasis		
Leeftijd en lichaamsgewicht	Hoe veel en hoe vaak toedienen?	Opmerkingen
Kinderen en jongeren vanaf 4 tot 17 jaar die ten minste 30 kg wegen	Startdosis van 40 mg, gevolgd door 40 mg een week later. Daarna is de gebruikelijke dosis 40 mg eenmaal per twee weken.	Niet van toepassing
Kinderen en jongeren vanaf 4 tot 17 jaar die ten minste 15 kg, maar minder dan 30 kg wegen	Startdosis van 20 mg, gevolgd door 20 mg een week later. Daarna is de gebruikelijke dosis 20 mg eenmaal per twee weken.	Niet van toepassing

Hidradenitis suppurativa		
Leeftijd en lichaamsgewicht	Hoe veel en hoe vaak toedienen?	Opmerkingen
Volwassenen	Startdosis van 160 mg (als vier injecties van 40 mg op één dag of twee injecties van 40 mg per dag op twee opeenvolgende dagen), gevolgd door 80 mg (als twee injecties van 40 mg op één dag) twee weken later. Na nog twee weken gaat u door met een dosis van 40 mg per week of 80 mg eenmaal per twee weken, volgens voorschrift van uw arts.	Het is aan te raden om de aangedane plaatsen dagelijks te wassen met een desinfecterende zeep.
Jongeren vanaf 12 tot 17 jaar die ten minste 30 kg wegen	Startdosis van 80 mg (als twee injecties van 40 mg op één dag), gevolgd door 40 mg eenmaal per twee weken vanaf de daaropvolgende week.	Als deze dosis niet voldoende werkt, kan de arts van uw kind de dosis verhogen naar 40 mg per week of 80 mg eenmaal per twee weken. Het is aan te raden om de aangedane plaatsen dagelijks te wassen met een desinfecterende zeep.

Ziekte van Crohn		
Leeftijd en lichaamsgewicht	Hoe veel en hoe vaak toedienen?	Opmerkingen
Volwassenen	<p>Startdosis van 80 mg (als twee injecties van 40 mg op één dag), gevolgd door 40 mg eenmaal per twee weken vanaf twee weken na de startdosis.</p> <p>Als een snellere respons nodig is, kan uw arts een startdosis voorschrijven van 160 mg (als vier injecties van 40 mg op één dag of twee injecties van 40 mg per dag op twee opeenvolgende dagen), gevolgd door 80 mg (als twee injecties van 40 mg op één dag) twee weken later.</p> <p>Daarna is de gebruikelijke dosis 40 mg eenmaal per twee weken.</p>	Als deze dosis niet voldoende werkt, kan uw arts de dosering verhogen naar 40 mg per week of 80 mg eenmaal per twee weken.

Juvenile ziekte van Crohn		
Leeftijd en lichaamsgewicht	Hoe veel en hoe vaak toedienen?	Opmerkingen
Kinderen en jongeren vanaf 6 tot 17 jaar die ten minste 40 kg wegen	<p>Startdosis van 80 mg (als twee injecties van 40 mg op één dag), gevolgd door 40 mg eenmaal per twee weken vanaf twee weken na de startdosis.</p> <p>Als een snellere respons nodig is, kan uw arts een startdosis voorschrijven van 160 mg (als vier injecties van 40 mg op één dag of twee injecties van 40 mg per dag op twee opeenvolgende dagen), gevolgd door 80 mg (als twee injecties van 40 mg op één dag) twee weken later.</p> <p>Daarna is de gebruikelijke dosis 40 mg eenmaal per twee weken.</p>	Als deze dosis niet voldoende werkt, kan de arts van uw kind de dosering verhogen naar 40 mg per week of 80 mg eenmaal per twee weken.
Kinderen en jongeren vanaf 6 tot 17 jaar minder dan 40 kg wegen	<p>Startdosis van 40 mg, gevolgd door 20 mg eenmaal per twee weken vanaf twee weken na de startdosis.</p> <p>Als een snellere respons nodig is, kan uw arts een startdosis voorschrijven van 80 mg (als twee injecties van 40 mg op één dag), gevolgd door 40 mg twee weken later.</p> <p>Daarna is de gebruikelijke dosis 20 mg eenmaal per twee weken.</p>	Als deze dosis niet voldoende werkt, kan de arts van uw kind de dosering verhogen naar 20 mg per week.

Colitis ulcerosa		
Leeftijd en lichaamsgewicht	Hoe veel en hoe vaak toedienen?	Opmerkingen
Volwassenen	<p>Startdosis van 160 mg (als vier injecties van 40 mg op één dag of twee injecties van 40 mg per dag op twee opeenvolgende dagen), gevolgd door 80 mg (als twee injecties van 40 mg op één dag) twee weken later.</p> <p>Daarna is de gebruikelijke dosis 40 mg eenmaal per twee weken.</p>	Als deze dosis niet voldoende werkt, kan de arts van uw kind de dosering verhogen naar 40 mg per week of 80 mg eenmaal per twee weken.

Niet-infectieuze uveïtis

Leeftijd en lichaamsgewicht	Hoe veel en hoe vaak toedienen?	Opmerkingen
Volwassenen	Startdosis van 80 mg (als twee injecties van 40 mg), gevolgd door 40 mg eenmaal per twee weken vanaf een week na de startdosis.	Bij niet-infectieuze uveïtis kunt u doorgaan met corticosteroïden of andere geneesmiddelen die het immuunsysteem beïnvloeden terwijl u Hyrimoz gebruikt. U kunt ook alleen Hyrimoz gebruiken. Blijf net zo lang doorgaan met Hyrimoz injecteren als uw arts u heeft verteld.
Kinderen en jongeren vanaf 2 jaar die ten minste 30 kg wegen	40 mg eenmaal per twee weken met methotrexaat	De arts van uw kind kan ook een eerste dosis voorschrijven van 80 mg die wordt toegediend een week vóór de start met de gebruikelijke dosis.
Kinderen en jongeren vanaf 2 jaar die minder dan 30 kg wegen	20 mg eenmaal per twee weken met methotrexaat	De arts van uw kind kan ook een eerste dosis voorschrijven van 40 mg die wordt toegediend een week vóór de start met de gebruikelijke dosis.

Hoe en waar dient u Hyrimoz toe?

Hyrimoz wordt toegediend via een injectie onder de huid (door subcutane injectie).

Volledige instructies voor het injecteren van Hyrimoz vindt u in rubriek 7, “**Instructies voor gebruik**”.

Heeft u te veel van dit middel gebruikt?

Wanneer u Hyrimoz per ongeluk vaker heeft geïnjecteerd dan zou moeten, neem dan meteen contact op met uw arts of apotheker en vertel hem of haar dat u te veel heeft gebruikt. Houd altijd het verpakkingsdoosje bij de hand, ook al is deze leeg.

Bent u vergeten dit middel te gebruiken?

Wanneer u uzelf bent vergeten te injecteren, zult u de eerstvolgende injectie Hyrimoz moeten nemen zodra u het zich weer herinnert. De volgende injectie zult u moeten nemen op de dag dat u volgens uw originele schema ook uw volgende injectie had moeten nemen.

Als u stopt met het gebruik van dit middel

De beslissing om te stoppen met het gebruik van Hyrimoz moet worden besproken met uw arts. Uw symptomen kunnen na het stoppen van de behandeling terugkeren.

Heeft u nog andere vragen over het gebruik van dit geneesmiddel? Neem dan contact op met uw arts of apotheker.

4. Mogelijke bijwerkingen

Zoals elk geneesmiddel kan ook dit geneesmiddel bijwerkingen hebben, al krijgt niet iedereen daarmee te maken. De meeste bijwerkingen zijn mild tot gematigd. Sommige bijwerkingen kunnen echter ernstig zijn en behandeling vereisen. Bijwerkingen kunnen nog 4 maanden of langer na de laatste Hyrimoz-injectie optreden.

Roep meteen medische hulp in als u een van de volgende tekenen van allergische reactie of hartfalen bemerkt:

- ernstige uitslag, netelroos of andere tekenen van een allergische reactie;
- opgezwollen gezicht, handen of voeten;
- ademhalingsproblemen en problemen bij het slikken;
- kortademigheid bij inspanning of na het gaan liggen, of het opzwellen van de voeten;

Informeer uw arts zo snel mogelijk wanneer u één van de volgende verschijnselen vertoont:

- tekenen en symptomen van infectie zoals koorts, zich ziek voelen, wondjes, gebitsproblemen, brandend gevoel bij urineren, verzwakt of moe voelen, of hoesten;
- symptomen van zenuwproblemen, zoals tintelingen;
- gevoelloosheid;
- dubbel zien;
- verzwakte armen of benen;
- tekenen van huidkanker, zoals een bult of open zweer die niet geneest;
- tekenen en symptomen die zouden kunnen wijzen op een afwijkend bloedbeeld zoals aanhoudende koorts, blauwe plekken, bloedingen en bleekheid.

De volgende bijwerkingen zijn bij gebruik van adalimumab waargenomen:

Zeer vaak (komen voor bij meer dan 1 op de 10 gebruikers)

- reacties op de injectieplaats (waaronder pijn, zwelling, roodheid of jeuk);
- infecties van de ademhalingswegen (waaronder verkoudheid, loopneus, ontsteking van de neusbijholten, longontsteking);
- hoofdpijn;
- buikpijn;
- misselijkheid en braken;
- huiduitslag;
- spierpijn.

Vaak (komen voor bij minder dan 1 op de 10 mensen)

- ernstige infecties (waaronder bloedvergiftiging en influenza);
- darm infecties (waaronder gastro-enteritis);
- huidinfecties (waaronder cellulitis en gordelroos);
- oorontstekingen;
- mondinfecties (waaronder gebitsinfecties en koortslip);
- genitale infecties;
- urineweginfectie;
- schimmelinfecties;
- gewrichtsinfecties;
- goedaardige gezwellen;
- huidkanker;
- allergische reacties (waaronder hooikoorts);
- uitdroging;
- stemmingswisselingen (waaronder depressie);
- angst;

- moeite hebben met slapen;
- gevoelsstoornissen zoals tintelingen, prikkelingen of verdoofdheid;
- migraine;
- symptomen van zenuwwortelcompressie (waaronder lage rugpijn en pijn in de benen);
- gezichtsstoornissen;
- oogontsteking;
- ontsteking van het ooglid en zwelling van het oog;
- draaiduizeligheid (vertigo);
- gevoel van snelle hartslag;
- hoge bloeddruk;
- blozen;
- bloeduitstorting (een ophoping van gestold bloed);
- hoesten;
- astma;
- kortademigheid;
- maagdarmbloeding;
- dyspepsie (spijsverteringsmoeilijkheden, opgeblazen gevoel, brandend maagzuur);
- oprispingen;
- siccasyndroom (waaronder droge ogen en droge mond);
- jeuk;
- jeukende huiduitslag;
- blauwe plekken;
- ontsteking van de huid (zoals eczeem);
- breken van vingernagels en teennagels;
- overmatig zweten;
- haaruitval;
- opnieuw voorkomen of verslechteren van psoriasis;
- spierspasmen;
- bloed in de urine;
- nierfunctiestoornissen;
- pijn op de borst;
- oedeem (ophoping van vocht in het lichaam waardoor het aangedane weefsel zwelt);
- koorts;
- vermindering van het aantal bloedplaatjes wat het risico op bloedingen of blauwe plekken vergroot;
- vertraagd herstel.

Soms (komen voor bij minder dan 1 op de 100 mensen)

- niet-gebruikelijke infecties (waaronder tuberculose en andere infecties) die voorkomen wanneer de weerstand tegen ziekte verlaagd is;
- infecties van het zenuwstelsel (waaronder virale meningitis);
- ooginfecties;
- bacteriële infecties;
- diverticulitis (ontsteking en infectie van de dikke darm);
- kanker, waaronder kanker van het lymfesysteem (lymfoom) en melanoom (type huidkanker);
- aandoeningen aan het afweersysteem die de longen, huid en lymfeklieren aan kunnen tasten (meestal uit zich dit als een aandoening die sarcoïdose wordt genoemd);
- vasculitis (ontsteking van een bloedvat);
- trillen;
- neuropathie (zenuwaandoening);
- beroerte;
- gehoorverlies, oorsuizen;
- gevoel van onregelmatige hartslag zoals het overslaan van een hartslag;

- hartproblemen die kortademigheid of gezwollen enkels kunnen veroorzaken;
- hartaanval;
- een uitstulping in de wand van een belangrijke slagader, ontsteking en dichtslibben van een ader, blokkade van een bloedvat;
- longziekten die kortademigheid veroorzaken (waaronder ontsteking);
- longembolie (afsluiting van een longslagader);
- pleurale effusie (abnormale vochtophoping tussen de borstvlieszen);
- ontsteking van de alveesklier wat een hevige pijn in de buik en rug veroorzaakt;
- moeilijkheden met slikken;
- gezichtsoedeem (zwellings);
- galblaasontsteking, galstenen;
- leververvetting (ophoping van vetten in levercellen);
- nachtzweeten;
- littekenen;
- abnormale afbraak van spieren;
- systemische lupus erythematoses (een immuunziekte met ontstekingen van huid, hart, longen, gewrichten en andere orgaansystemen);
- onderbrekingen van de slaap;
- impotentie;
- ontstekingen.

Zelden (komen voor bij minder dan 1 op de 1.000 mensen)

- leukemie (kanker die het bloed en beenmerg aantast);
- ernstige allergische reactie met shock;
- multipale sclerose;
- zenuwstoornissen (zoals oogzenuwontsteking en het Guillain-Barré-syndroom, een aandoening die spierzwakte, abnormaal gevoel, tintelingen in de armen en het bovenlichaam kan veroorzaken);
- hartstilstand;
- longfibrose (vorming van littekenweefsel in de long);
- darmperforatie (gat in de darmwand);
- hepatitis (leverontsteking);
- reactivatie van hepatitis B-infectie;
- auto-immuun hepatitis (ontsteking van de lever die wordt veroorzaakt door het eigen immuunsysteem van het lichaam);
- cutane vasculitis (ontsteking van bloedvaten in de huid);
- Stevens-Johnson-syndroom (levensbedreigende reactie met griepachtige symptomen en uitslag met blaarvorming);
- gezichtsoedeem (zwellings) in verband gebracht met allergische reacties;
- erythema multiforme (ontstoken huiduitslag);
- lupus-achtig syndroom;
- angio-oedeem (plaatselijke zwellings van de huid);
- lichenoïde huidreactie (jeukende, rood-paarse huiduitslag).

Niet bekend (kan met de beschikbare gegevens niet worden bepaald)

- hepatosplenisch T-cellymfoom (een zeldzame kanker in het bloed die vaak dodelijk is);
- Merkelcelcarcinoom (een type huidkanker);
- Kaposi-sarcoom, een zeldzame vorm van kanker die verband houdt met infectie met humaan herpesvirus 8. Kaposi-sarcoom is meestal zichtbaar in de vorm van paarse huidschade;
- leverfalen;
- verergering van een aandoening genaamd dermatomyositis (zich uitend als huiduitslag samen met spierzwakte);
- gewichtstoename (bij de meeste patiënten was sprake van een kleine gewichtstoename).

Sommige bijwerkingen die waargenomen werden met adalimumab hebben geen symptomen en kunnen alleen waargenomen worden door middel van bloedonderzoek.

Hieronder vallen:

Zeer vaak (komen voor bij meer dan 1 op de 10 mensen)

- verlaagd aantal witte bloedcellen;
- verlaagd aantal rode bloedcellen;
- verhoogd aantal vetten in het bloed;
- verhoogde leverenzymen.

Vaak (komen voor bij minder dan 1 op de 10 mensen):

- verhoogd aantal witte bloedcellen;
- verlaagd aantal bloedplaatjes;
- toegenomen hoeveelheid urinezuur in het bloed;
- afwijkende bloedwaarden voor natrium;
- lage bloedwaarden voor calcium;
- lage bloedwaarden voor fosfaat;
- hoog bloedsuiker;
- hoge bloedwaarden voor lactaatdehydrogenase;
- aanwezigheid van autoantilichamen in het bloed.
- lage bloedwaarden kalium

Soms (komen voor bij minder dan 1 op de 100 mensen)

- verhoogde bloedwaarden voor bilirubine (leverbloedtesten).

Zelden (komen voor bij minder dan 1 op de 1.000 mensen)

- verlaagd aantal witte bloedcellen, rode bloedcellen en bloedplaatjes.

Het melden van bijwerkingen

Krijgt u last van bijwerkingen, neem dan contact op met uw arts of apotheker. Dit geldt ook voor mogelijke bijwerkingen die niet in deze bijsluiter staan.

U kunt bijwerkingen ook rechtstreeks melden via [het nationale meldsysteem zoals vermeld in aanhangsel V](#). Door bijwerkingen te melden, kunt u ons helpen meer informatie te verkrijgen over de veiligheid van dit geneesmiddel.

5. Hoe bewaart u dit middel?

Buiten het zicht en bereik van kinderen houden.

Gebruik dit geneesmiddel niet meer na de uiterste houdbaarheidsdatum. Die vindt u op het etiket/blister/verpakking na EXP. Daar staat een maand en een jaar. De laatste dag van die maand is de uiterste houdbaarheidsdatum.

Bewaren in de koelkast (2°C – 8°C). Niet in de vriezer bewaren.

De voorgevulde pen in de buitenverpakking bewaren ter bescherming tegen licht.

Alternatieve bewaring:

Wanneer nodig (bijvoorbeeld als u op reis bent), mag Hyrimoz bewaard worden bij kamertemperatuur (tot maximaal 25°C) gedurende maximaal 21 dagen – zorg ervoor dat de pen beschermd wordt tegen licht. Eenmaal uit de koelkast gehaald voor bewaring bij kamertemperatuur, **moet de voorgevulde pen binnen 21 dagen gebruikt worden of worden afgevoerd**, ook als deze later in de koelkast wordt teruggelegd. Schrijf de datum waarop de voorgevulde pen voor de eerste keer uit de koelkast wordt gehaald op en de datum waarna de pen dient te worden afgevoerd.

Spoel geneesmiddelen niet door de gootsteen of de WC en gooi ze niet in de vuilnisbak. Vraag uw arts of apotheker wat u met geneesmiddelen moet doen die u niet meer gebruikt. Als u geneesmiddelen op de juiste manier afvoert worden ze op een verantwoorde manier vernietigd en komen ze niet in het milieu terecht.

6. Inhoud van de verpakking en overige informatie

Welke stoffen zitten er in dit middel?

- De werkzame stof in dit middel is adalimumab. Elke voorgevulde pen bevat 40 mg adalimumab in 0,8 ml oplossing.
- De andere stoffen in dit middel zijn adipinezuur, citroenzuurmonohydraat, natriumchloride, mannitol, polysorbaat 80, zoutzuur, natriumhydroxide en water voor injecties.

Hoe ziet Hyrimoz eruit en hoeveel zit er in een verpakking?

Hyrimoz 40 mg oplossing voor injectie in voorgevulde pen wordt geleverd als heldere tot licht opalescente, kleurloze of lichtgele oplossing.

Hyrimoz wordt geleverd als voorgevulde spuit voor eenmalig gebruik, bevat in een driehoekige pen (SensoReady) met transparant venster en etiket. De spuit in de pen is gemaakt van type I-glas met naald van roestvrij staal en een binnenste rubberen beschermdop, bevattende 0,8 ml oplossing.

Verpakkingen bevatten 1 en 2 voorgevulde pennen met Hyrimoz.
Multiverpakkingen bevatten 6 (3 verpakkingen van 2) voorgevulde pennen met Hyrimoz.

Niet alle genoemde verpakkingsgrootten worden in de handel gebracht.

Hyrimoz is verkrijgbaar als voorgevulde spuit en voorgevulde pen (SensoReady).

Houder van de vergunning voor het in de handel brengen

Sandoz GmbH
Biochemiestr. 10
6250 Kundl
Oostenrijk

Fabrikant

Sandoz GmbH Schafftenau
Biochemiestr. 10
6336 Langkampfen
Oostenrijk

Neem voor alle informatie over dit geneesmiddel contact op met de lokale vertegenwoordiger van de houder van de vergunning voor het in de handel brengen:

België/Belgique/Belgien

Sandoz nv/sa
Tél/Tel: +32 2 722 97 97

България

Сандоз България КЧТ
Тел.: +359 2 970 47 47

Česká republika

Sandoz s.r.o.
Tel: +420 225 775 111

Danmark/Norge/Ísland/Sverige

Sandoz A/S
Tlf: +45 63 95 10 00

Deutschland

Hexal AG
Tel: +49 8024 908 0

Eesti

Sandoz d.d. Eesti filiaal
Tel: +372 665 2400

Ελλάδα

Novartis (Hellas) A.E.B.E.
Τηλ: +30 210 281 17 12

España

Sandoz Farmacéutica, S.A.
Tel: +34 900 456 856

France

Sandoz SAS
Tél: +33 1 49 64 48 00

Hrvatska

Sandoz d.o.o.
Tel: +385 1 23 53 111

Ireland

Rowex Ltd.
Tel: + 353 27 50077

Italia

Sandoz S.p.A.
Tel: +39 02 96541

Κύπρος

Sandoz Pharmaceuticals d.d.
Τηλ: +357 22 69 0690

Lietuva

Sandoz Pharmaceuticals d.d filialas
Tel: +370 5 2636 037

Luxembourg/Luxemburg

Sandoz nv/saTél/Tel.: +32 2 722 97 97

Magyarország

Sandoz Hungária Kft.
Tel.: +36 1 430 2890

Malta

Sandoz Pharmaceuticals d.d.
Tel: +356 21222872

Nederland

Sandoz B.V.
Tel: +31 36 52 41 600

Österreich

Sandoz GmbH
Tel: +43 5338 2000

Polska

Sandoz Polska Sp. z o.o.
Tel.: +48 22 209 70 00

Portugal

Sandoz Farmacêutica Lda.
Tel: +351 21 196 40 00

România

Sandoz SRL
Tel: +40 21 407 51 60

Slovenija

Lek farmacevtska družba d.d.
Tel: +386 1 580 21 11

Slovenská republika

Sandoz d.d. - organizačná zložka
Tel: +421 2 48 200 600

Suomi/Finland

Sandoz A/S
Puh/Tel: +358 10 6133 400

United Kingdom (Northern Ireland)

Sandoz GmbH
Tel: +43 5338 2000

Latvija

Sandoz d.d. Pārstāvniecība Latvijā

Tel: +371 67 892 006

Deze bijsluiter is voor het laatst goedgekeurd in

Andere informatiebronnen

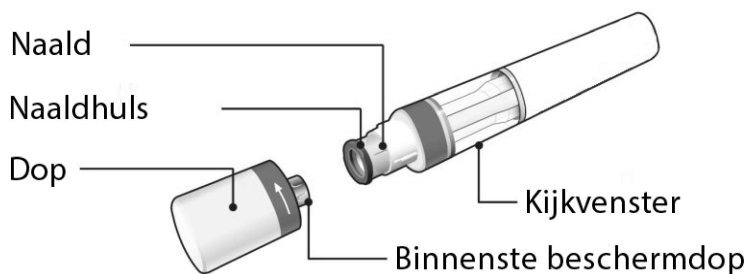
Meer informatie over dit geneesmiddel is beschikbaar op de website van het Europees Geneesmiddelenbureau <http://www.ema.europa.eu>.

7. Instructies voor gebruik

Om mogelijke infecties te voorkomen en ervoor te zorgen dat u het geneesmiddel correct gebruikt, is het belangrijk dat u deze instructies opvolgt.

Zorg dat u deze gebruiksinstructies leest, begrijpt en opvolgt voordat u Hyrimoz injecteert. Uw zorgverlener laat u zien hoe u Hyrimoz op de juiste manier kunt voorbereiden en injecteren met de voorgevulde pen voordat u deze voor het eerst gebruikt. Neem voor vragen contact op met uw zorgverlener.

Uw Hyrimoz voorgevulde SensoReady-pen voor eenmalig gebruik

Afbeelding A: onderdelen van de Hyrimoz SensoReady-pen

In *afbeelding A* is de pen afgebeeld met de dop verwijderd. Verwijder de dop pas op het moment dat u gaat injecteren.

Let op het volgende:

- Open de buitenverpakking pas op het moment dat u de pen gaat gebruiken.
- **Gebruik de pen niet** als de verzegeling op de buitenverpakking of de veiligheidsverzegeling op de pen is verbroken.
- Laat de pen nooit onbeheerd liggen om te voorkomen dat anderen ermee kunnen knoeien.
- Als u uw pen laat vallen, mag u deze niet gebruiken als deze beschadigd lijkt, of als u de pen laat vallen terwijl de dop is verwijderd.
- Injecteer Hyrimoz 15-30 minuten nadat u het uit de koelkast heeft gehaald om de injectie comfortabeler te maken.
- Gooi de gebruikte pen meteen na gebruik weg. **Gebruik de pen niet opnieuw.** Zie “8. Gebruikte pennen wegwerpen” aan het eind van deze gebruiksinstructies.

Hoe moet u de pen bewaren?

- Bewaar de pen in de verpakking in de koelkast bij een temperatuur tussen 2°C en 8°C.
- Indien nodig (bijvoorbeeld op reis) kan Hyrimoz tot 21 dagen bij kamertemperatuur (maximaal 25°C) en beschermd tegen licht worden bewaard. Nadat u de pen uit de koelkast

heeft gehaald en op kamertemperatuur heeft gebracht, moet u de voorgevulde pen binnen **21 dagen gebruiken of weggooien**, ook als u de pen later weer in de koelkast heeft geplaatst. Noteer de datum waarop de voorgevulde pen voor het eerst uit de koelkast wordt gehaald, en de datum waarna de voorgevulde pen moet worden weggegooid.

- Bewaar uw pen tot gebruik in de oorspronkelijke verpakking ter bescherming tegen licht.
- Bewaar uw pen niet op een plaats waar het erg warm of erg koud is.
- Bewaar de pen niet in de vriezer.

Houd Hyrimoz net als alle geneesmiddelen buiten het bereik van kinderen.

Wat heeft u nodig voor het injecteren?

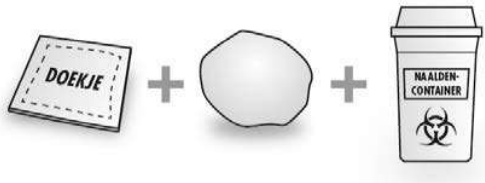
Leg de volgende artikelen op een schoon en vlak werkoppervlak.

De verpakking bevat:

- Hyrimoz voorgevulde SensoReady-pen(nen) (zie afbeelding A). Elke pen bevat 40 mg/0,8 ml Hyrimoz.

Niet meegeleverd in de verpakking zijn (zie afbeelding B):

- Alcoholdoekje
- Wattenbolletje of gaasje
- Naaldencontainer

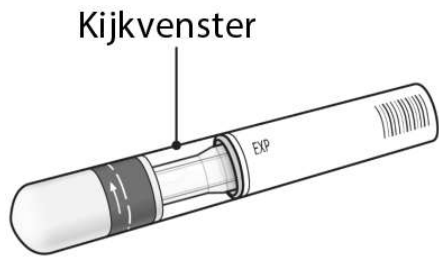
Afbeelding B: artikelen die niet worden meegeleverd

Zie “**8. Gebruikte pennen wegwerpen**” aan het eind van deze gebruiksinstructies.

Voor het injecteren

De pen voorbereiden

- Om de injectie wat comfortabeler te maken, neemt u de pen 15 tot 30 minuten voordat u Hyrimoz gaat injecteren uit de koelkast om de pen op kamertemperatuur te laten komen.
- Kijk door het venster. De oplossing moet kleurloos of lichtgeel en helder tot licht opalescent zijn. **Gebruik de pen niet** als u ziet dat de oplossing deeltjes bevat en/of verkleurd is. Neem contact op met de apotheker als u zich zorgen maakt over hoe de oplossing eruitziet.

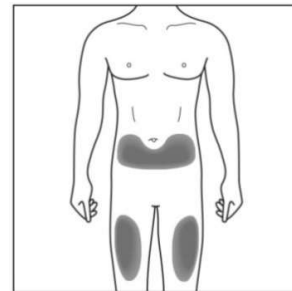
Afbeelding C: Veiligheidscontroles voor het injecteren

- Controleer de uiterste gebruiksdatum (EXP) op uw pen. Gebruik de pen niet als de uiterste gebruiksdatum is verstreken.
- Gebruik de pen niet als de veiligheidsverzegeling is verbroken.

Neem contact op met de apotheker als de pen niet voldoet aan een van de bovenvermelde punten.

1. De injectieplaats kiezen:

- De aanbevolen injectieplaats is de voorkant van de dijen. U kunt ook kiezen voor de onderbuik, maar niet in het gebied binnen 5 cm rond uw navel (zie *afbeelding D*).
- Verander elke keer dat u uzelf injecteert van injectieplaats.
- Injecteer niet op plaatsen waar de huid pijnlijk, gekneusd, rood, schilferig of hard is. Vermijd ook plaatsen met littekens of striae. Als u psoriasis heeft, moet u NIET injecteren op plaatsen met psoriasisplekken.

Afbeelding D: kies uw injectieplaats

2. De injectieplaats reinigen:

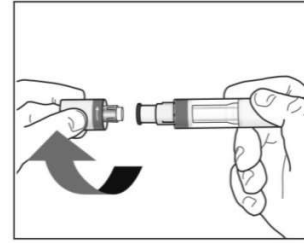
- Was uw handen grondig met water en zeep.
- Desinfecteer in een draaiende beweging de injectieplaats met een alcoholdoekje. Laat de plaats drogen voordat u injecteert (zie *afbeelding E*).
- Raak de gereinigde plaats niet aan voordat u injecteert.

Afbeelding E: reinig de injectieplaats

3. De dop van de pen verwijderen:

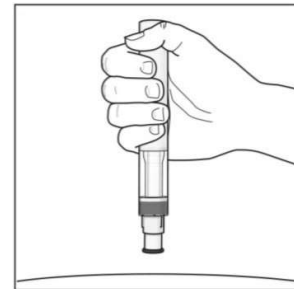
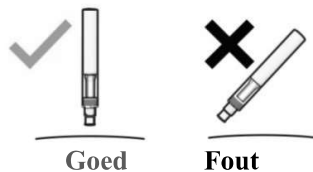
- Verwijder de dop pas op het moment dat u de pen gaat gebruiken.
- Draai de dop los in de richting van de pijlen (zie *afbeelding F*).
- Gooi de verwijderde dop weg. **Probeer niet de dop weer op de pen te draaien.**
- Gebruik de pen binnen 5 minuten nadat de dop is verwijderd.
- U kunt een paar druppels vloeistof uit de naald zien komen. Dat is normaal.

Afbeelding F: verwijder de dop

4. De pen vasthouden:

- Houd de pen onder een hoek van 90 graden op de gereinigde injectieplaats (zie *afbeelding G*).

Afbeelding G: houd uw pen vast

De injectie toedienen

Lees deze informatie voordat u de injectie gaat toedienen

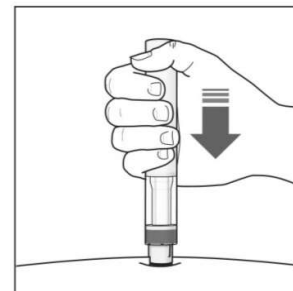
Tijdens het injecteren hoort u de pen **2 keer klikken**:

- De **1ste klik** geeft aan dat de injectie is gestart.
- Enkele seconden later hoort u een **2de klik** die aangeeft dat de injectie **bijna** is voltooid.

Blijf de pen stevig tegen uw huid drukken totdat u ziet dat een **groene indicator** in het venster verschijnt en stopt met bewegen.

5. De injectie starten:

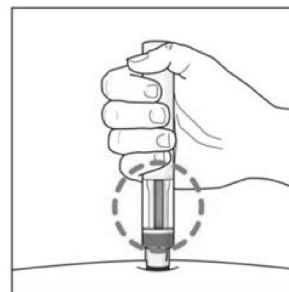
- Druk de pen stevig tegen de huid om de injectie te starten (zie *afbeelding H*).
- De **1ste klik** geeft aan dat de injectie is gestart.
- Blijf de pen stevig **tegen uw huid** drukken.
- De **groene indicator** geeft de voortgang van de injectie aan.

Afbeelding H: start de injectie

6. De injectie voltooien:

- Wacht totdat u de **2de klik** hoort. Deze geeft aan dat de injectie **bijna** is voltooid.
- Controleer of de **groene indicator** het venster vult en niet meer beweegt (zie *afbeelding I*):
- De pen kan nu worden verwijderd.

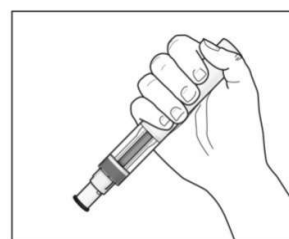

Afbeelding I: voltooi de injectie

Na de injectie

7. Controleer of de groene indicator het venster vult (zie *afbeelding J*):

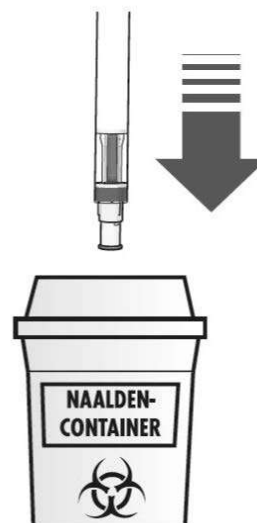
- Dit betekent dat het geneesmiddel is toegediend. Neem contact op met uw arts als de groene indicator niet zichtbaar is.
- Er kan wat bloed op de injectieplaats verschijnen. Druk een wattenbolletje of gaasje tegen de injectieplaats en houd 10 seconden vast. Wrijf niet over de injectieplaats. U kunt de injectieplaats indien nodig afdekken met een pleister.

Afbeelding J: controleer de groene indicator

8. Gebruikte pennen wegwerpen:

- Werp de gebruikte pennen weg in een naaldencontainer (afsluitbare container waar naalden niet doorheen kunnen prikken). Voor uw eigen veiligheid en gezondheid en die van anderen mogen de pennen niet worden hergebruikt. Spoel geneesmiddelen niet door de gootsteen of de WC en gooi ze niet in de vuilnisbak. Vraag uw arts of apotheker wat u met geneesmiddelen moet doen die u niet meer gebruikt. Als u geneesmiddelen op de juiste manier afvoert worden ze op een verantwoorde manier vernietigd en komen ze niet in het milieu terecht. Al het ongebruikte geneesmiddel of afvalmateriaal dient te worden vernietigd overeenkomstig lokale voorschriften.

Heeft u nog andere vragen? Neem dan contact op met een arts, apotheker of verpleegkundige die bekend is met Hyrimoz.